

Bruselis, 2022 12 12
C(2022) 9343 final

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

Valstybės pagalbos plačiajuosčiams tinklams gairės

TURINYS

1.	ĮVADAS.....	3
2.	TAIKYMO SRITIS, APIBRĖŽTYS, PLAČIAJUOSČIŲ TINKLŲ RŪŠYS.....	5
2.1	Taikymo sritis.....	5
2.2	Apibrėžtys	6
2.3	Plačiajuosčių tinklų rūšys.....	8
2.3.1	Fiksuotojo itin spartaus ryšio prieigos tinklai	8
2.3.2	Judriojo ryšio prieigos tinklai.....	9
2.3.3	Tranzitiniai tinklai	10
3.	PAGALBOS SUDERINAMUMO VERTINIMAS PAGAL SUTARTIES 106 STRAIPSNIO 2 DALĮ	10
4.	PAGALBOS SUDERINAMUMO PAGAL SUTARTIES 107 STRAIPSNIO 3 DALIES C PUNKTĄ VERTINIMAS	12
5.	PAGALBA PLAČIAJUOSČIAMS TINKLAMS DIEGTI	13
5.1	Pirmoji sąlyga – ekonominės veiklos plėtros skatinimas.....	13
5.1.1	Tinklai kaip ekonominės veiklos skatinimo priemonė.....	13
5.1.2	Skatinamasis poveikis	13
5.1.3	Kitų Sąjungos teisės nuostatų laikymasis.....	14
5.2	Antroji sąlyga – pagalba negali turėti neigiamo poveikio prekybos sąlygoms taip, kad tai prieštarautų bendram interesui	14
5.2.1	Teigiamas pagalbos poveikis.....	14
5.2.2	Valstybės intervencijos būtinybė.....	15
5.2.3	Pagalbos kaip politikos priemonės tinkamumas	24
5.2.4	Pagalbos proporcingumas.....	28
5.2.5	Skaidrumas, ataskaitų teikimas, pagalbos stebėseną.....	38
5.3	Neigiamas poveikis konkurencijai ir prekybai.....	38
5.4	Teigiamo pagalbos poveikio palyginimas su neigiamu poveikiu konkurencijai ir prekybai.....	38
6.	NAUDOJIMĄ SKATINANČIŲ PRIEMONIŲ SUDERINAMUMO VERTINIMAS	39
6.1	Socialiniai kuponai	40
6.2	Ryšio paslaugoms finansuoti skirti kuponai.....	41
6.2.1	Pirmoji sąlyga – ekonominės veiklos plėtros skatinimas.....	41
6.2.2	Antroji sąlyga – pagalba negali turėti neigiamo poveikio prekybos sąlygoms taip, kad tai prieštarautų bendram interesui	42
7.	SKAIDRUMAS, ATASKAITŲ TEIKIMAS, STEBĖSENA.....	44
7.1	Skaidrumas	44
7.2	Ataskaitų teikimas	44
7.3	Stebėseną.....	45

8.	<i>EX POST</i> VERTINIMO PLANAS	45
9.	BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS	46

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

Valstybės pagalbos plačiajuosčiams tinklams gairės

1. ĮVADAS

1. Junglumas yra kertinis skaitmeninės transformacijos elementas. Jis strategiškai svarbus augimui ir inovacijų diegimui visuose Sąjungos ekonomikos sektoriuose bei socialinei ir teritorinei sanglaudai.
2. Sąjunga yra iškėlusį plataus užmojo junglumo uždavinius Komunikate dėl gigabitinės visuomenės¹, komunikate „Europos skaitmeninės ateities formavimas“², komunikate „Skaitmeninės politikos kelrodis“³ ir pasiūlyme dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo, kuriuo nustatoma 2030 m. politikos programa „Skaitmeninio dešimtmečio kelias“⁴ (Skaitmeninio dešimtmečio politikos programos pasiūlymas).
3. Komunikate dėl gigabitinės visuomenės Komisija nustatė šiuos junglumo uždavinius 2025 m.: a) visi Sąjungos namų ūkiai (tiek kaimo vietovėse, tiek miestuose) turėtų turėti bent 100 Mbps atsisiuntimo spartos ryšį, kurį būtų galima padidinti iki 1 Gbps, b) pagrindiniams socialinės ir ekonominės pažangos varikliams, tokiems kaip skaitmeninei veiklai imlios įmonės, mokyklos, ligoninės ir viešojo administravimo įstaigos, turėtų būti prieinama bent 1 Gbps atsisiuntimo ir bent 1 Gbps išsiuntimo sparta ir c) visų miestų teritorijose ir visose didžiausiose sausumos transporto magistralėse turėtų būti užtikrinta nenutrūkstanto 5G ryšio aprėptis⁵.
4. Komunikate „Europos skaitmeninės ateities formavimas“ paaiškinama, kad sąvoka „ne mažesnė kaip 100 Mbps sparta, kuri gali būti padidinta iki gigabitinės“, atspindi Komisijos lūkesčius, jog bėgant dešimtmečiui namų ūkiams vis labiau reikės 1 Gbps spartos⁶.
5. Komunikate „Skaitmeninės politikos kelrodis“ nustatytas 2030 m. junglumo tikslas, pagal kurį visi Sąjungos namų ūkiai turi būti aprėpti gigabitinio tinklo⁷, o visose apgyvendintose vietovėse turėtų veikti 5G ryšys⁸. Skaitmeninio dešimtmečio politikos programos pasiūlyme pabrėžiama, kad „visuomenės poreikiai, susiję su išsiuntimo ir parsisiuntimo pralaidumu, nuolat auga. Iki 2030 m. gigabitinės spartos tinklais turėtų

¹ 2016 m. rugsėjo 14 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Junglumas – bendrosios skaitmeninės rinkos pagrindas. Kelias į Europos gigabitinę visuomenę“, COM(2016) 587 final.

² 2020 m. vasario 19 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos skaitmeninės ateities formavimas“, COM(2020) 67 final.

³ 2021 m. kovo 9 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2030 m. skaitmeninės politikos kelrodis: Europos skaitmeninio dešimtmečio kelias“, COM(2021) 118 final.

⁴ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo, kuriuo nustatoma 2030 m. politikos programa „Skaitmeninio dešimtmečio kelias“, COM(2021) 574 final, 2021/0293(COD).

⁵ Komunikato dėl gigabitinės visuomenės 3 skirsnis.

⁶ Komunikato „Europos skaitmeninės ateities formavimas“ 3 galinė išnaša.

⁷ Dabartiniame plėtros etape 1 Gbps atsisiuntimo spartą gali užtikrinti šviesolaidinė ryšio linija iki galutinio paslaugų gavėjo, šviesolaidinė ryšio linija iki pastato ir veiksmingi kabeliniai tinklai (bent „DOCSIS 3.1“).

⁸ Komunikato „Skaitmeninės politikos kelrodis“ 3.2 skirsnis.

galėti prieinamomis sąlygomis naudotis visi, kuriems reikia arba kurie pageidauja tokių pajėgumų“⁹.

6. Kad būtų pasiekti 2025 m. ir 2030 m. Sąjungos uždaviniai, reikalingos pakankamos investicijos. Tokias investicijas pirmiausia atlieka privatūs investuotojai, o prireikus jos gali būti papildytos viešosiomis lėšomis pagal valstybės pagalbos taisykles.
7. Per COVID-19 pandemiją išryškėjo veiksmingų elektroninių ryšių tinklų svarba žmonėms, įmonėms ir valstybinėms institucijoms. 2020 m. gegužės 27 d. Komisija pateikė pasiūlymą dėl didelio ekonomikos gaivinimo plano, kuriuo siekiama sušvelninti ekonominį ir socialinį pandemijos poveikį – „NextGenerationEU“¹⁰. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (EGADP), nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/241¹¹, yra to plano dalis. Vienas iš pagrindinių EGADP prioritetų yra remti skaitmeninę transformaciją taikant junglumo priemones, kuriomis visų pirma siekiama sumažinti skaitmeninę atskirtį tarp miestų ir kaimo vietovių ir spręsti rinkos nepakankamumo problemą, susijusią su našių tinklų diegimu. Reglamentu (ES) 2021/241 reikalaujama, kad kiekviena valstybė narė skirtų ne mažiau kaip 20 % skiriamo finansavimo priemonėms, kuriomis skatinama skaitmeninė transformacija.
8. Be to, elektroninių ryšių tinklai gali padėti siekti tvarumo tikslų. Sąjungos tikslas iki 2050 m. pasiekti poveikio klimatui neutralumą, kaip nurodyta komunikate „Europos žaliasis kursas“¹² ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2021/1119¹³, negalės būti įgyvendintas be visuomenės esminės skaitmeninės transformacijos. Vienas iš esminių Sąjungos skaitmeninės transformacijos elementų yra saugių ir veiksmingų elektroninių ryšių tinklų, kurie svariai prisideda prie pagrindinių Sąjungos aplinkos tikslų, kūrimas. Tuo pačiu reikės pasirūpinti didesniu pačių elektroninių ryšių tinklų tvarumu, energijos vartojimo ir išteklių naudojimo juose efektyvumu.
9. Elektroninių ryšių sektorius buvo visiškai liberalizuotas ir jam dabar taikomas sektorinis reguliavimas. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2018/1972¹⁴ nustatyta elektroninių ryšių reguliavimo sistema.
10. Svarbų vaidmenį įgyvendinant skaitmeninės strategijos uždavinius ir kuriant suderintą investicijų į junglumą strategiją atlieka konkurencijos politika, visų pirma valstybės

⁹ Skaitmeninio dešimtmečio politikos programos pasiūlymo 7 konstatuojamoji dalis.

¹⁰ 2020 m. gegužės 27 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Proga Europai atsigausti ir paruošti dirvą naujai kartai“, COM(2020) 456 final.

¹¹ 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17). Taip pat žr. 2020 m. gruodžio 14 d. Tarybos reglamentą (ES) 2020/2094, kuriuo nustatoma Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonė atsigavimui po COVID-19 krizės paremti (OL L 433I, 2020 12 22, p. 23).

¹² 2019 m. gruodžio 11 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos žaliasis kursas“, COM(2019) 640 final.

¹³ 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999 (Europos klimato teisės aktas) (OL L 243, 2021 7 9, p. 1).

¹⁴ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/1972, kuria nustatomas Europos elektroninių ryšių kodeksas (OL L 321, 2018 12 17, p. 36).

pagalbos taisyklės. Todėl valstybės pagalbos kontrolės plačiajuosčio ryšio sektoriuje paskirtis yra užtikrinti, kad teikiant valstybės pagalbą būtų pasiekta didesnė plačiajuosčio ryšio aprėptis ir naudojimas, palyginti su tuo, kas būtų padaryta be valstybės intervencijos, kartu remiant aukštesnės kokybės ir įperkamesnes paslaugas bei konkurenciją skatinančias investicijas. Bet kokia valstybės intervencija turėtų kuo labiau sumažinti privačių investicijų išstūmimo, komercinių investicijų paskatų pakeitimo ir galiausiai bendram interesui prieštaraujančio konkurencijos iškraipymo riziką.

11. 2020 m. Komisija pradėjo 2013 m. Plačiajuosčio ryšio gairių¹⁵ vertinimą siekdama nustatyti, ar jos vis dar tinkamos siekiant užsibrėžto tikslo. Iš vertinimo rezultatų¹⁶ matyti, kad nors taisyklės iš esmės buvo veiksmingos, reikalingi tikslingi pakeitimai siekiant atsižvelgti į naujausius rinkos, technologijų ir teisės aktų pokyčius bei dabartinius prioritetus¹⁷.

2. TAIKymo SRITIS, APIBRĖŽTYS, PLAČIAJUOSČIŲ TINKLŲ RŪŠYS

2.1 Taikymo sritis

12. Siekiant, kad dėl valstybės pagalbos nebūtų nederamai iškraipyta konkurencija vidaus rinkoje arba nekiltų grėsmė, kad ji bus iškraipyta, ir nebūtų daromas didelis poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalyje nustatytas valstybės pagalbos draudimo principas. Vis dėlto tam tikrais atvejais tokia pagalba gali būti suderinama su vidaus rinka remiantis Sutarties 107 straipsnio 2 ir 3 dalimis.
13. Pagal Sutarties 108 straipsnio 3 dalį valstybės narės privalo pranešti apie visus ketinimus suteikti valstybės pagalbą, išskyrus atvejus, kai pagalba yra susijusi su viena iš kategorijų, kurioms netaikomas reikalavimas pranešti pagal Sutarties 109 straipsnį¹⁸.
14. Šiose gairėse nurodoma, kaip Komisija, remdamasi Sutarties 106 straipsnio 2 dalimi, 107 straipsnio 2 dalies a punktu ir 107 straipsnio 3 dalies c punktu, vertins valstybės pagalbos, skirtos fiksuotojo ir judriojo ryšio plačiajuosčiams tinklams diegti ir naudotis su juo susijusiomis paslaugomis, suderinamumą.
15. Valstybės intervencija, neatitinkanti vienos iš Sutarties 107 straipsnio 1 dalyje nustatytų sąlygų, nėra valstybės pagalba. Todėl jai netaikomas šiose gairėse nustatytas suderinamumo vertinimas.

¹⁵ 2013 m. sausio 26 d. Komisijos komunikatas „Valstybės pagalbos taisyklių taikymo plačiajuosčio ryšio tinklų sparčiam diegimui ES gairės“ (OL C 25, 2013 1 26) (2013 m. Plačiajuosčio ryšio gairės).

¹⁶ Žr. 2021 m. liepos 7 d. Komisijos tarnybų darbinį dokumentą dėl vertinimo rezultatų, SWD(2021) 195 *final*.

¹⁷ Žr. 2021 m. liepos 7 d. Komisijos tarnybų darbiniame dokumente pateiktą valstybės pagalbos taisyklių plačiajuosčio ryšio infrastruktūros diegimui santrauką, SWD(2021) 194 *final*.

¹⁸ Pavyzdžiui, 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius (OL L 187, 2014 6 26, p. 1).

16. Visų pirma Sąjungos teikiamas finansavimas, kurį centralizuotai valdo Sąjungos institucijos, agentūros, bendrosios įmonės ar kitos įstaigos ir kurio tiesiogiai ar netiesiogiai nekontroliuoja valstybės narės¹⁹, nėra valstybės pagalba.
17. Pagalba plačiajuosčiams tinklams diegti ir naudotis su juo susijusiomis paslaugomis negali būti skiriama sunkumus patiriančioms įmonėms, kaip nustatyta Komisijos komunikate „Gairės dėl valstybės pagalbos sunkumų patiriančioms ne finansų įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti“²⁰.
18. Vertindama pagalbą įmonei, kuriai taikomas vykdomasis raštas sumoms susigrąžinti pagal ankstesnį Komisijos sprendimą, kuriuo pagalba paskelbta neteisėta ir nesuderinama su vidaus rinka, Komisija atsižvelgs į pagalbos sumą, kuri dar nėra susigrąžinta²¹.

2.2 Apibrėžtys

19. Šiose gairėse vartojamų terminų apibrėžtys:
 - a) plačiajuostis tinklas – Direktyvos (ES) 2018/1972 2 straipsnio 1 punkte apibrėžtas elektroninių ryšių tinklas, kuriuo teikiamos plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugos (toliau – plačiajuosčio ryšio paslaugos);
 - b) prieigos tinklas – plačiajuosčio tinklo segmentas, sujungiantis tranzitinį tinklą su galutinių naudotojų patalpomis arba įrenginiais;
 - c) fiksuotojo ryšio prieigos tinklas – plačiajuostis tinklas, kuriuo galutiniams naudotojams teikiamos duomenų perdavimo paslaugos fiksuotoje vietoje naudojant įvairias technologijas, be kita ko, kabelinę, skaitmeninės abonentų linijos (DSL), optinių skaidulų ir belaidę;
 - d) fiksuotojo itin spartaus ryšio prieigos tinklas – fiksuotojo ryšio prieigos tinklas, užtikrinantis bent 100 Mbps atsisiuntimo spartos plačiajuosčio ryšio paslaugas (toliau – fiksuotojo itin spartaus plačiajuosčio ryšio paslaugos);
 - e) judriojo ryšio prieigos tinklas – belaidis plačiajuosčio ryšio tinklas, kuriuo teikiamas ryšys galutiniams naudotojams bet kurioje vietoje, kuri yra tinklo veikimo teritorijoje, naudojant vieną ar daugiau tarptautinių judriojo ryšio (angl. *International Mobile Telecommunications*, IMT) standartų;
 - f) tranzitinis tinklas – prieigos tinklą su pagrindiniu tinklu jungianti tinklo dalis. Jis yra tinklo dalis, į kurią susiveda visų galutinių naudotojų srautas;
 - g) pagrindinis tinklas – tranzitinius tinklus skirtingose geografinėse vietovėse ar regionuose jungiantis pagrindinis tinklas;

¹⁹ Pavyzdžiui, finansavimas, teikiamas pagal 2021 m. liepos 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1153, kuriuo nustatoma Europos infrastruktūros tinklų priemonė ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1316/2013 ir (ES) Nr. 283/2014 (OL L 249, 2021 7 14, p. 38).

²⁰ Komisijos komunikatas „Gairės dėl valstybės pagalbos sunkumų patiriančioms ne finansų įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti“, 2.2 skirsnis (OL C 249, 2014 7 31, p. 1).

²¹ Žr. 1995 m. rugsėjo 13 d. sprendimo TWD prieš Komisiją, sujungtos bylos T-244/93 ir T-486/93, EU:T:1995:160, 56 punktą. Taip pat žr. Komisijos komunikatą „Komisijos pranešimas dėl neteisėtos ir nesuderinamos valstybės pagalbos susigrąžinimo“ (OL C 247, 2019 7 23, p. 1).

- h) aktyvusis tinklas – plačiajuostis tinklas su aktyviaisiais komponentais (pavyzdžiui, atsakikliais, maršruto parinktuvais ir jungikliais, aktyviosiomis antenomis) ir pasyviaisiais komponentais (pavyzdžiui, kanalais, stulpais, stiebais, nenaudojamomis šviesolaidžio skaidulomis, spintomis ir šuliniais);
- i) infrastruktūra – plačiajuostis tinklas be jokio aktyvaus komponento, kurį paprastai sudaro Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/61/ES²² 2 straipsnio antros pastraipos 2 punkte apibrėžta fizinė infrastruktūra ir kabeliai (įskaitant nenaudojamų šviesolaidžio skaidulų ir varinius kabelius);
- j) piko tarpsnis – dienos laikas, kurio tipinė trukmė yra viena valanda, kurią tinklo apkrova paprastai yra didžiausia;
- k) piko tarpsnio sąlygos – sąlygos, tikėtinos tinkle piko tarpsnio metu;
- l) aprėpiami objektai – galutinių naudotojų objektai, kuriuose, galutinių naudotojų prašymu, operatorius per 4 savaites nuo prašymo pateikimo gali teikti plačiajuosčio ryšio paslaugas (nepriklausomai nuo to, ar šie objektai jau prijungti prie tinklo, ar ne). Šiuo atveju operatoriaus taikoma kaina už plačiajuosčio ryšio paslaugų teikimą galutinių naudotojų objektuose neturi viršyti įprastų prijungimo mokesčių. Tai reiškia, kad į ją neturi būti įtrauktos jokios papildomos ar išskirtinės išlaidos, palyginti su įprastine komercine praktika, ir bet kuriuo atveju neturi viršyti įprastos kainos atitinkamoje valstybėje narėje. Tą kainą turi nustatyti nacionalinė kompetentinga institucija;
- m) aktualus laikotarpis – laikotarpis, naudojamas planuojamoms privačiosioms investicijoms patikrinti, atitinkantis laikotarpį, kurio valstybės narės vertinimu reikės planuojamam valstybės lėšomis finansuojamam tinklui įdiegti, kuris prasideda nuo viešų konsultacijų apie planuojamą valstybės intervenciją paskelbimo momento ir baigiasi, kai tinklas pradedamas eksploatuoti, t. y. kai valstybės lėšomis finansuojamame tinkle pradedamos teikti didmeninės arba mažmeninės paslaugos. Aktualus laikotarpis, į kurį atsižvelgiama, negali būti trumpesnis nei dveji metai;
- n) perteklinis plėtojimas – valstybės lėšomis finansuojamo tinklo diegimas papildant vieną ar daugiau tam tikroje vietovėje esamų tinklų;
- o) investicijų išstūmimas – ekonominis valstybės intervencijos poveikis, dėl kurio nuo privačiųjų investicijų atgrasoma, joms užkertamas kelias, jos mažinamos ar net šalinamos. Taip gali būti, pavyzdžiui, privatiems investuotojams pamačius, jog dėl valstybės pagalbos alternatyviai investicijai jų ankstesnių arba planuotų investicijų pelningumas mažėja, ir jie gali nuspręsti savo investicijas mažinti, nutraukti arba pakeisti, visai pasitraukti iš rinkos arba nuspręsti neįžengti į naują rinką ar geografinę vietovę;
- p) esminis pokytis – valstybės lėšomis finansuojamų tinklų pasiektas reikšmingas pagerėjimas, dėl kurio atsiranda didelių naujų investicijų į plačiajuosčius tinklus ir rinkoje atsiranda reikšmingų naujų galimybių, susijusių su

²²

2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/61/ES dėl priemonių sparčiojo elektroninių ryšių tinklų diegimo sąnaudoms mažinti (OL L 155, 2014 5 23, p. 1).

plačiajuosčio ryšio paslaugų prieinamumu, pralaidumu, sparta ar kitomis aktualiomis tinklo ir konkurencijos savybėmis;

- q) skaitmeninė atskirtis – atotrūkis tarp vietovių ar regionų, turinčių prieigą prie tinkamų plačiajuosčio ryšio paslaugų, ir vietovių ar regionų, kurie tokios prieigos neturi.

2.3 Plačiajuosčių tinklų rūšys

20. Valstybės pagalbos vertinimo tikslais šiose gairėse išskiriami fiksuotojo itin spartaus ryšio prieigos tinklai, judriojo ryšio prieigos tinklai ir tranzitiniai tinklai, kaip toliau apibūdinta 2.3.1, 2.3.2 ir 2.3.3 skirsniuose. Sąvokos „fiksuotojo itin spartaus ryšio prieigos tinklai“ ir „judriojo ryšio prieigos tinklai“ atitinkamai vartojami pakaitomis su sąvokomis „fiksuotojo ryšio tinklai“ ir „judriojo ryšio tinklai“. Visa šiose gairėse minima sparta numatyta esant piko tarpsnio sąlygoms.

2.3.1 Fiksuotojo itin spartaus ryšio prieigos tinklai

21. Dabartiniame technologinės plėtros etape fiksuotojo itin spartaus ryšio prieigos tinklai būna įvairių tipų, pavyzdžiui, a) šviesolaidiniai tinklai (FTTx)²³ ir b) pažangūs atnaujinti kabeliniai tinklai, kuriems naudojamas bent „DOCSIS 3.0“ standartas²⁴. Fiksuotojo itin spartaus plačiajuosčio ryšio paslaugos gali būti teikiamos ir belaidžiais tinklais, pvz., tam tikrais belaidžio fiksuotojo ryšio prieigos tinklais²⁵ ir palydoviniais tinklais²⁶.

²³ FTTx – tai įvairių rūšių tinklai, įskaitant šviesolaidinę ryšio liniją iki pastato (FTTB), šviesolaidinę ryšio liniją iki galutinio paslaugų gavėjo (FTTH), šviesolaidinę ryšio liniją iki patalpų (FTTP) arba šviesolaidinę ryšio liniją iki skirstymo spintos (FTTC). Tačiau fiksuotojo itin spartaus ryšio paslaugos FTTC tinklais gali būti teikiamos tik naudojant tam tikro ilgio linijų vektorizavimą (VDSL (labai didelės spartos skaitmeninės abonentų linijos) veikimą gerinančią technologiją).

²⁴ DOCSIS reiškia „duomenų perdavimo kabeliais paslaugų sąsajos specifikacijas“ (angl. *data over cable service interface specifications*). Tai pasauliniu mastu pripažįstamas telekomunikacijų standartas, kuriuo rengiamos ir nustatomos įvairių kartų specifikacijos (DOCSIS 1.0, DOCSIS 1.1, DOCSIS 2.0, DOCSIS 3.0, DOCSIS 3.1 ir t. t.). Šiame rinkos raidos etape parengtos DOCSIS 4.0 specifikacijos.

²⁵ Pavyzdžiui, 5G technologija pagrįsti belaidžio fiksuotojo ryšio prieigos tinklai, o galbūt ir kitos belaidės technologijos, apimančios fiksuotojo radijo ryšio sprendimus, ypač naujos kartos „Wi-Fi“ („Wi-Fi 6“).

²⁶ Palydovinių technologijų sprendimai šiuo metu kartais naudojami atokiose arba neprieinamose vietovėse tais atvejais, kai jais galima užtikrinti tinkamo lygio fiksuotojo plačiajuosčio ryšio paslaugas. Tikimasi, kad ateityje bus prieinami pažangesni palydovai, galintys gerokai pagerinti plačiajuosčio ryšio paslaugų kokybę ir užtikrinti itin didelę spartą (įskaitant labai didelį pralaidumo palydovus). Palydovai taip pat reikšmingai prisideda prie paslaugų valdžios institucijoms teikimo. Tikimasi, kad rengiamos kelios žemutinėje Žemės orbitoje (LEO) skriejančių palydovų grupės padės sumažinti delną.

2.3.2 Judriojo ryšio prieigos tinklai

22. Šiame rinkos ir technologijų raidos etape tuo pat metu naudojamos skirtingų kartų judriojo ryšio technologijos²⁷.
23. Perėjimas prie kiekvienos naujos judriojo ryšio kartos paprastai būna laipsniškas²⁸. Dabartiniame etape kai kuriose Sąjungos dalyse ir toliau diegiami 4G tinklai, o neatskirų 5G tinklų diegimas priklauso nuo esamų 4G tinklų ilgalaikės raidos (angl. Long Term Evolution, LTE) ir pažangiųjų LTE tinklų²⁹. Tikimasi, kad ateityje 5G tinklai palaipsniui taps atskiri ir nepriklausys nuo esamų 4G tinklų. Tikimasi, kad atskiri 5G tinklai leis teikti veiksmingesnes judriojo ryšio paslaugas, kurios, be kita ko, pasižymės mažesne delsa ir didesniais perdavimo pajėgumais, ir galės būti pritaikomos bei naudojamos pažangiais būdais.
24. Siekdamas užtikrinti veiksmingą ir ekonomišką radijo spektro naudojimą valstybės narės atskiras radijo spektro naudojimo teises gali susieti su tam tikromis sąlygomis, pavyzdžiui, įsipareigojimais dėl paslaugų aprėpties ir kokybės. Tokie įsipareigojimai gali apimti geografinę, gyventojų dalies ir transporto magistralių aprėptį pagal tam tikrus privalomos paslaugų kokybės reikalavimus³⁰.

²⁷ Visos judriojo plačiajuosčio ryšio sistemos (2G, 3G, 4G ir 5G) grindžiamos Tarptautinės telekomunikacijų sąjungos tarptautinių judriojo ryšio telekomunikacijų (IMT) standartais. IMT standartai yra sparčiojo judriojo plačiajuosčio ryšio paslaugos specifikacijos ir reikalavimai, pagrįsti atitinkamo laikotarpio technologine pažanga. Judriojo ryšio tinklai palaipsniui apima naujų standartų savybes ir galimybes. Be to, didelį poveikį teikiama paslaugų kokybei dėl skirtingų sklaidimo savybių daro naudojamo spektro apimtis ir tipas. Pavyzdžiui, apskaičiuota, kad iš trijų 5G paslaugoms skirtų dažnių juostų 700 MHz tinkamesnė plačiai aprėptčiai ir aprėptčiai patalpose, 3,6 GHz (3,4–3,8 GHz) pasižymi dideliu pralaidumu, tačiau mažesne nei 700 MHz juostos aprėpttimi, o 26 GHz (24,25–27,5 GHz) juosta greičiausiai būtų naudojama viešosioms belaidžio interneto zonoms mažesnės aprėpties vietovėse, kuriose labai didelė paklausa (pavyzdžiui, transporto mazguose, pramogų vietose, pramonės ar mažmeninės prekybos vietose arba palei pagrindines magistrales ir geležinkelio linijas kaimo vietovėse), bet nebus naudojama plačiai aprėptčiai sukurti. Naujų kartų judriajam ryšiui taip pat gali būti naudojamos dažnių juostos, kurios iš pradžių buvo naudojamos ankstesnėms kartoms.

²⁸ Vėlesnės 2G versijos (pagerintoji 2G arba 2.xG) buvo pranašesnės už pačią 2G. Dėl palaipsniui atliekamų 3G patobulinimų paskesnių versijų (3.xG versijos) veikimo kokybė pagerėjo, palyginti su 3G. Taip pat ir 4G atveju 4.5G korinio ryšio sistema pranoksta 4G keliais aspektais. 4.5G yra LTE tobulinimo rezultatas, kurio palikimas yra pažangusis LTE. Tikėtina, kad iš pradžių diegiant 5G tinklą daugiausia dėmesio bus skiriama pagerintoms judriojo plačiajuosčio ryšio paslaugoms (vienas iš 5G numatytų naudojimo atvejų). Manoma, kad atskiri 5G tinklai labai padidins spartą ir sumažins delsą ir tuo pačiu palaikys didesnę prijungtų įrenginių tankį nei ankstesnių kartų tinklai, taip pat suteiks galimybę naudotis naujomis funkcijomis, pvz., tinklo padalijimu – tai savo ruožtu suteiks naujų 5G naudojimo galimybių.

²⁹ Neatskiruose 5G tinkluose gali būti naudojama nauja įranga ir 5G dažniai, kad būtų užtikrinta geresnė paslaugų kokybė, tačiau juose vis tiek gali būti naudojami 4G tinklo elementai.

³⁰ Pavyzdžiui, pagal iki šiol su tam tikromis spektro juostomis susietus įsipareigojimus dėl aprėpties reikalaujama (priklausomai nuo spektro rūšių) užtikrinti tam tikros gyventojų arba teritorijos procentinės dalies aprėptį ir privalomą kokybę, susijusią su sparta bei delsa. Dažnai tokie įsipareigojimai dėl aprėpties turi būti įvykdyti per ne ilgesnį nei 5 metų (kartais iki 7 metų) laikotarpį nuo atitinkamo spektro paskyrimo.

2.3.3 Tranzitiniai tinklai

25. Tranzitiniai tinklai yra būtini, kad būtų galima palaikyti tiek fiksuotojo, tiek judriojo ryšio prieigos tinklus. Tranzitiniai tinklai gali būti pagrįsti variniais, optinių skaidulų, mikrobangų ir palydoviniais sprendimais³¹.

3. PAGALBOS SUDERINAMUMO VERTINIMAS PAGAL SUTARTIES 106 STRAIPSNIO 2 DALĮ

26. Tam tikrais atvejais valstybės narės plačiajuosčio ryšio paslaugų teikimą gali klasifikuoti kaip visuotinės ekonominės svarbos paslaugą (VESP) pagal Sutarties 106 straipsnio 2 dalį³² ir remti tokias paslaugas teikiančio tinklo diegimą. Išlaidų, patirtų teikiant tokią visuotinės ekonominės svarbos paslaugą, kompensavimas nėra valstybės pagalba, jei tenkinamos visos keturios Altmark sprendime³³ nustatytos sąlygos. Kompensacija už visuotinės ekonominės svarbos paslaugos teikimą, kuri yra pagalba, bus vertinama pagal valstybės pagalbą, kuri skiriama kaip kompensacija už viešąsias paslaugas (toliau – VESP priemonių rinkinys), taikomas taisyklės³⁴.
27. Šiose gairėse tik iliustruojama VESP apibrėžtis taikant VESP priemonių rinkinyje nustatytas plačiajuosčiam tinklui taikomas taisyklės, atsižvelgiant į sektorių charakteristikas.
28. Dėl tikros VESP apibrėžties Komisija paaiškino, kad valstybės narės negali priskirti konkrečių viešųjų paslaugų išipareigojimų paslaugoms, kurias patenkinamai ir su valstybės narės apibrėžtu viešuoju interesu suderinamomis sąlygomis, pvz., susijusiomis su kaina, objektyviais kokybės reikalavimais, tęstinumu ir galimybe naudotis paslauga, jau teikia arba gali teikti įprastomis rinkos sąlygomis veikiančios įmonės³⁵.

³¹ Pirmųjų judriojo ryšio tinklų kartų tranzitinis tinklas nuo bazinės siuntimo ir priėmimo stoties iki judriojo ryšio perjungimo centro daugiausia buvo užtikrinamas tiesioginiu mikrobangų sujungimu. Įdiegus pažangųjį LTE ir 5G, padidėjo reikalavimai tranzitiniais tinklams ir vis dažniau bazinėms stotims sujungti imta naudoti optinių skaidulų tinklus.

³² Pagal teismo praktiką įmonės, kurioms pavesta teikti visuotinės ekonominės svarbos paslaugas, turi būti įpareigosios tai daryti valdžios institucijos aktu. Pavyzdžiui, pavedimas teikti VESP įmonei gali būti duotas suteikiant viešųjų paslaugų koncesiją, žr. 2000 m. birželio 13 d. sprendimo *EPAC prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-204/97 ir T-270/97, EU:T:2000:148, 126 punktą ir 2005 m. birželio 15 d. sprendimo *Fred Olsen prieš Komisiją*, T-17/02, EU:T:2005:218, 186, 188–189 punktus.

³³ 2003 m. liepos 24 d. sprendimo *Altmark Trans GmbH and Regierungspräsidium Magdeburg*, C-280/00, EU:C:2003:415, 87–95 punktai.

³⁴ VESP priemonių rinkinys apima Komisijos komunikatą dėl Europos Sąjungos valstybės pagalbos taisyklių taikymo kompensacijai už visuotinės ekonominės svarbos paslaugų teikimą (OL C 8, 2012 I 11, p. 4), 2011 m. gruodžio 20 d. Komisijos sprendimą dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 106 straipsnio 2 dalies taikymo valstybės pagalbai, kompensacijos už viešąją paslaugą forma skiriamai tam tikroms įmonėms, kurioms pavesta teikti visuotinės ekonominės svarbos paslaugas (OL L 7, 2012 I 11, p. 3), Komisijos komunikatą dėl Europos Sąjungos bendrųjų nuostatų dėl valstybės pagalbos kompensacijos už viešąją paslaugą forma (OL C 8, 2012 I 11, p. 15) ir 2012 m. balandžio 25 d. Komisijos reglamentą (ES) Nr. 360/2012 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai, skiriamai visuotinės ekonominės svarbos paslaugas teikiančioms įmonėms (OL L 114, 2012 4 26, p. 8). 2019 m. birželio mėn. Komisija pradėjo valstybės pagalbos visuotinės ekonominės svarbos sveikatos ir socialinėms paslaugoms taisyklių ir Reglamentą (ES) Nr. 360/2012 vertinimą.

³⁵ Komisijos komunikato „Europos Sąjungos bendrosios nuostatos dėl valstybės pagalbos kompensacijos už viešąją paslaugą forma“ (OL C 8, 2012 I 11, p. 15) 13 punktas.

29. Taikydama šį principą plačiajuosčio ryšio sektoriui, Komisija, vertindama, ar nėra akivaizdžios klaidos klasifikuojant VESP, atsižvelgia į šiuos aspektus:
- a) valstybės pagalbos intervencinė priemonė turi būti taikoma tik tose vietovėse, kuriose galima įrodyti, kad privatūs investuotojai negali suteikti prieigos prie tinkamų plačiajuosčio ryšio paslaugų. Tinkamo plačiajuosčio ryšio paslaugų lygį, vadovaujantis Direktyva (ES) 2018/1972, nustato kiekviena valstybė narė atsižvelgdama į nacionalines sąlygas ir minimalų dažnių juostos plotį, kuriuo gali naudotis dauguma vartotojų valstybėje narėje, siekiant užtikrinti tokį dažnių juostos plotį, kuris būtinas tinkamam socialinės įtraukties ir dalyvavimo skaitmeninėje ekonomikoje ir visuomenėje jų teritorijoje lygiui užtikrinti. Teikiant tinkamas plačiajuosčio ryšio paslaugas turėtų būti galima užtikrinti dažnių juostos plotį, būtiną bent būtiniausioms paslaugoms, nustatytoms Direktyvos (ES) 2018/1972 V priede, palaikyti. Ar nėra tinkamų plačiajuosčio ryšio paslaugų valstybė narė turėtų nustatyti remdamasi išsamiu kartografavimu ir viešomis konsultacijomis, atliktais remiantis 5.2.2.4.1 ir 5.2.2.4.2 skirsniais³⁶. Komisija laikosi nuomonės, kad tose vietovėse, kuriose privatūs investuotojai jau yra investavę arba planuoja investuoti į plačiajuosčių tinklą, teikiantį galimybę naudotis plačiajuosčio ryšio paslaugomis, valstybės finansuojamo plačiajuosčio tinklo lygiagretus kūrimas negali būti klasifikuojamas kaip VESP, kaip apibrėžta Sutarties 106 straipsnio 2 dalyje³⁷;
 - b) tinklas turi užtikrinti, atsižvelgiant į konkrečias nacionalines sąlygas, universalias ir įperkamas plačiajuosčio ryšio paslaugas³⁸ visose tikslinėje vietovėje esančiose patalpose. Nepakaktų užtikrinti ryšį tik įmonėms³⁹;
 - c) tinklas turi būti technologiniu požiūriu neutralus;
 - d) VESP teikėjas turėtų nediskriminuodamas siūlyti atvirą didmeninę prieigą pagal 5.2.4.4 skirsnį⁴⁰;

³⁶ Įgyvendinant universaliųjų paslaugų įsipareigojimus taikomos Direktyvos (ES) 2018/1972 nuostatos.

³⁷ Žr. Komisijos komunikato dėl Europos Sąjungos valstybės pagalbos taisyklių taikymo kompensacijai už visuotinės ekonominės svarbos paslaugų teikimą 49 dalį. Taip pat žr. 2013 m. rugsėjo 16 d. sprendimo *Colt Télécommunications France prieš Komisiją*, T-79/10, EU:T:2013:463, 154 punktą ir 2016 m. lapkričio 7 d. Komisijos sprendimo C(2016) 7005 *final* byloje SA.37183 (2015/NN) – Prancūzija – *Plan France Très Haut Débit*, 263 konstatuojamąją dalį (OL C 68, 2017 3 3, p. 1).

³⁸ Žr. Direktyvos (ES) 2018/1972 84, 85 ir 86 straipsnius.

³⁹ Žr. Komisijos komunikato dėl Europos Sąjungos valstybės pagalbos taisyklių taikymo kompensacijai už visuotinės ekonominės svarbos paslaugų teikimą 50 dalį. Taip pat žr. 2006 m. kovo 8 d. Komisijos sprendimo C(2006) 436 *final*, byla N284/05 – Airija – Regioninė plačiajuosčio ryšio programa: *Metropolitan Area Networks* (MAN), II ir III etapas (OL C 207, 2006 8 30, p. 3) ir 2007 m. liepos 10 d. Komisijos sprendimo C(2007) 3235 *final*, byla N890/06 – Prancūzija – *Aide du Sicoval pour un réseau de très haut débit* (OL C 218, 2007 9 18, p. 1).

⁴⁰ Įgyvendinant universaliųjų paslaugų įsipareigojimus taikomos Direktyvos (ES) 2018/1972 nuostatos.

- e) kai VESP teikėjas yra ir vertikalčiai integruota įmonė, valstybės narės turėtų įgyvendinti tinkamas apsaugos priemones⁴¹ siekiant išvengti bet kokio interesų konflikto, pernelyg didelės diskriminacijos ir bet kokių kitų paslėptų netiesioginių pranašumų⁴².

4. PAGALBOS SUDERINAMUMO PAGAL SUTARTIES 107 STRAIPSNIO 3 DALIES C PUNKTĄ VERTINIMAS

30. Komisija valstybės pagalbą, skirtą plačiajuosčiams tinklams diegti ir naudotis su juo susijusiomis paslaugomis, laikys suderinama su vidaus rinka pagal Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punktą tik tuo atveju, jei pagalba padeda plėtoti tam tikrą ekonominę veiklą arba tam tikras ekonomines sritis (pirmoji sąlyga) ir jei tokia pagalba nedaro neigiamo poveikio prekybos sąlygoms tiek, kad tai prieštarautų bendram interesui (antroji sąlyga).
31. Vertindama suderinamumą Komisija nagrinės šiuos du aspektus:
- (a) pagal pirmąją sąlygą Komisija nagrinės, ar pagalba skatina plėtoti tam tikrą ekonominę veiklą, visų pirma:
 - (i) ekonominę veiklą, kurią skatina pagalba;
 - (ii) pagalbos skatinamąjį poveikį, t. y. pagalbos gebėjimą pakeisti atitinkamų įmonių elgesį taip, kad jos imtųsi papildomos veiklos, kurios be pagalbos nebūtų vykdžiusios arba būtų vykdžiusios ribotai, kitokiu būdu ar kitoje vietoje;
 - (iii) ar nėra pažeista kuri nors Sąjungos teisės nuostata, susijusi su nagrinėjama priemone;
 - (b) pagal antrąją sąlygą Komisija įvertins teigiamą ir neigiamą planuojamos pagalbos poveikį vidaus rinkai konkurencijos iškraipymo ir neigiamo poveikio prekybai požiūriu ir todėl atitinkamai įvertins:
 - (i) teigiamą pagalbos poveikį;
 - (ii) ar pagalba reikalinga ir ar ją galima iš esmės pagerinti padėtį taip, kaip to negali padaryti pati rinka, pavyzdžiui, pašalinant rinkos nepakankamumą arba išsprendžiant teisingumo ar sanglaudos problemą;
 - (iii) ar pagalba yra tinkama politikos priemonė jos tikslui pasiekti;
 - (iv) ar pagalba yra proporcinga ir teikiama tik minimalia apimtimi, būtina papildomoms investicijoms ar veiklai atitinkamoje srityje skatinti;

⁴¹ Tokios apsaugos priemonės, priklausomai nuo kiekvieno atvejo ypatybių, gali būti ribojimas teikti vien didmenines paslaugas, reikalavimas atskirti sąskaitas, taip pat nuo vertikalčiai integruotos įmonės struktūriškai ir teisiškai atskiro subjekto sukūrimas. Toks subjektas turėtų išskirtinę atsakomybę laikytis jam paskirtos VESP užduoties reikalavimų ir ją vykdyti. Iš tiesų, įdiegus plačiajuosčių tinklą, teikiantį universaliąsias plačiajuosčio ryšio paslaugas, rinkos sąlygomis veikiančios mažmeninės plačiajuosčio ryšio paslaugas teikiančios įmonės paprastai gali tas paslaugas teikti galutininiams naudotojams konkurencingomis kainomis. Žr. 2016 m. lapkričio 7 d. Komisijos sprendimą C(2016) 7005 *final* byloje SA.37183 (2015/NN) – Prancūzija – *Plan France Très Haut Débit* (OL C 68, 2017 3 3, p. 1).

⁴² Įgyvendinant universaliųjų paslaugų įsipareigojimus taikomos Direktyvos (ES) 2018/1972 nuostatos.

- (v) ar pagalba yra skaidri, t. y. ar valstybės narės, suinteresuotieji subjektai, visuomenė ir Komisija gali lengvai gauti informaciją apie suteiktą pagalbą;
 - (vi) neigiamą pagalbos poveikį konkurencijai ir prekybai tarp valstybių narių.
32. Galiausiai Komisija nustatytą neigiamą pagalbos poveikį vidaus rinkai sugretins su teigiamu poveikiu remiamai ekonominei veiklai.
33. Komisijos pagalbos, skirtos plačiajuosčiams tinklams diegti ir naudotis su jais susijusiomis paslaugomis, vertinimo veiksmai išsamiau išdėstyti 5–8 skirsniuose.

5. PAGALBA PLAČIAJUOSČIAMS TINKLAMS DIEGTI

34. Komisijos nuomone, fiksuotojo plačiajuosčio ryšio paslaugų rinka yra atskira nuo judriojo plačiajuosčio ryšio paslaugų rinkos⁴³. Todėl pagalbos vertinimo taisyklės gali skirtis priklausomai nuo atitinkamos rinkos⁴⁴.

5.1 Pirmoji sąlyga – ekonominės veiklos plėtros skatinimas

5.1.1 Tinklai kaip ekonominės veiklos skatinimo priemonė

35. Valstybės narės turi nustatyti, kokią ekonominę veiklą bus siekiama skatinti teikiant pagalbą (pavyzdžiui, fiksuotojo ryšio tinklų diegimas veiksmingoms fiksuotojo plačiajuosčio ryšio paslaugoms teikti arba judriojo ryšio tinklų diegimas balso ir aukštos veikimo kokybės plačiajuosčio ryšio paslaugoms teikti). Jos taip pat turi paaiškinti, kaip remiama šios veiklos plėtra.
36. Pagalba fiksuotojo ryšio tinklų diegimui ir pagalba judriojo ryšio tinklų diegimui gali skatinti plėtoti įvairią ekonominę veiklą didinant visuomenės, įmonių ir viešojo administravimo institucijų junglumą ir prieigą prie plačiajuosčių tinklų ir paslaugų. Tokia pagalba gali skatinti plėtoti ekonominę veiklą tose vietovėse, kur tokios veiklos nėra arba ji užtikrinta tik tokiu lygiu, kuris deramai netenkina galutinių naudotojų poreikių.

5.1.2 Skatinamasis poveikis

37. Pagalba gali būti laikoma prisidedančia prie ekonominės veiklos plėtros tik tuo atveju, jei ji turi skatinamąjį poveikį.
38. Pagalba turi skatinamąjį poveikį, jei ji skatina pagalbos gavėją keisti savo elgseną taip, kad jis imtųsi tam tikros ekonominės veiklos, kuriai teikiama pagalba ir kurios jis

⁴³ Jei fiksuotojo ryšio tinklo diegimo sąnaudos yra labai didelės, priklausomai nuo konkrečių aplinkybių, aukštos veikimo kokybės judriojo ryšio tinklas tam tikru mastu gali būti alternatyva fiksuotojo ryšio tinklui. Tačiau tarp šių dviejų technologijų išlieka didelių kokybinių skirtumų. Skirtingai nei fiksuotojo ryšio tinklai, judriojo ryšio tinklai leidžia galutiniams naudotojams palaikyti ryšį ir keliaujant (pavyzdžiui, važiuojant automobiliu). Tačiau fiksuotojo ryšio tinklai užtikrina didesnę stabilumą, ypač duomenų perdavimo srityje. Kol kas galutiniai naudotojai paprastai naudoja abi technologijas, kurios viena kitą papildoma, o ne pakeičia.

⁴⁴ Valstybės narės turi galimybę nustatyti vieną valstybės pagalbos priemonę, kuria remiamas įvairių tipų tinklų (fiksuotojo ryšio prieigos tinklų, judriojo ryšio prieigos tinklų ir tranzitinių tinklų) derinio diegimas, jei laikomasi kiekvienam tinklo tipui taikomų taisyklių.

nebūtų per tą patį laikotarpį ėmęsis arba būtų jos ėmęsis tik ribota apimtimi, kitokiu būdu ar kitoje vietoje, jei pagalba nebūtų teikiama.

39. Pagalba negali būti finansuojamos veiklos, kurią įmonė vykdytų bet kuriuo atveju, sąnaudų. Ja negali būti kompensuojama ekonominei veiklai įprasta verslo rizika⁴⁵.
40. Norint įrodyti skatinamąjį pagalbos poveikį fiksuotojo arba judriojo ryšio tinklų diegimui, reikia rengiant kartografavimą ir viešas konsultacijas remiantis 5.2.2.4.1 ir 5.2.2.4.2 skirsniais, patikrinti, ar suinteresuotieji subjektai per aktualų laikotarpį investavo arba ketina investuoti atitinkamai į fiksuotojo arba judriojo ryšio tinklus tikslinėse vietovėse. Jei lygiavertė investicija vietovėje galėtų būti padaryta per tą patį laikotarpį be pagalbos, laikytina, kad pagalba neturi skatinamojo poveikio. Pavyzdžiui, jei įmonei taikomi tokie teisiniai įpareigojimai kaip įpareigojimai dėl paslaugų aprėpties ir kokybės, susieti su teisėmis naudoti tam tikrą radijo spektrą judriojo ryšio diegimui, valstybės pagalba negali būti naudojama tokiems įpareigojimams įvykdyti, nes mažai tikėtina, kad ji turės skatinamąjį poveikį, todėl mažai tikėtina, kad ji bus suderinama su vidaus rinka. Tačiau valstybės pagalba gali būti laikoma suderinama, jei ji yra būtina siekiant užtikrinti paslaugų kokybę, viršijančią dėl tokių įpareigojimų atsirandančius reikalavimus.

5.1.3 *Kitų Sąjungos teisės nuostatų laikymasis*

41. Jei valstybės pagalba, su ja susietos sąlygos (įskaitant jos finansavimo metodą tais atvejais, kai jis yra neatskiriama pagalbos dalis) arba ja finansuojama veikla pažeidžia Sąjungos teisės nuostatą ar bendrąjį principą, pagalba negali būti pripažįstama suderinama su vidaus rinka⁴⁶. Taip gali būti tuo atveju, kai pagalbos skyrimas tiesiogiai ar netiesiogiai priklauso nuo produktų ar įrangos kilmės, pavyzdžiui, nuo reikalavimo, kad pagalbos gavėjas pirktų šalyje pagamintus produktus.

5.2 **Antroji sąlyga – pagalba negali turėti neigiamo poveikio prekybos sąlygoms taip, kad tai prieštarautų bendram interesui**

5.2.1 *Teigiamas pagalbos poveikis*

42. Valstybės narės turi nurodyti, ar pagalba turės teigiamą poveikį ir koks bus šis poveikis.
43. Valstybės narės gali nuspręsti parengti valstybės intervencines priemones, kuriomis būtų prisidedama prie skaitmeninės atskirties mažinimo. Jos gali nuspręsti taikyti intervencinę priemonę, kad mažintų socialinę ar regioninę nelygybę arba pasiektų teisingumo tikslų, t. y. pagerintų prieigą prie esminių komunikacijos ir dalyvavimo visuomenės gyvenime priemonių taip didindamos socialinę ir teritorinę sanglaudą. Be to, valstybės narės gali nuspręsti parengti valstybės intervencines priemones, kurios taip pat padėtų siekti Sąjungos skaitmeninės politikos tikslų, Sąjungos Žaliojo kurso tikslų ir skatintų tvarias ekologiškas investicijas visuose sektoriuose.

⁴⁵ Žr. 2013 m. birželio 13 d. sprendimo *HGA ir kiti prieš Komisiją*, nuo C-630/11 P iki C-633/11 P, EU:C:2013:387, 104 punktą.

⁴⁶ 2020 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Austrija prieš Komisiją*, C-594/18 P, EU:C:2020:742, 44 punktas.

5.2.2 Valstybės intervencijos būtinybė

44. Valstybės pagalba turi būti skiriama tais atvejais, kai ja galima iš esmės pagerinti padėtį, t. y. padaryti tai, ko rinkos priemonėmis neįmanoma pasiekti.
45. Valstybės intervencija gali būti reikalinga, jei rinkos, nesant valstybės intervencijos, neduoda veiksmingų rezultatų visuomenei. Taip gali atsitikti, pvz., kai neatliekamos tam tikros investicijos, net jeigu jų nauda visuomenei viršija jų kainą⁴⁷. Tokiais atvejais suteikiant valstybės pagalbą gali būti daromas teigiamas poveikis, o derinant ekonomines paskatas suinteresuotiesiems subjektams gali būti padidintas bendras veiksmingumas.
46. Plačiajuosčio ryšio sektoriuje viena rinkos nepakankamumo forma gali būti susijusi su teigiamais išorės veiksniais, kuriais rinkos operatoriai nepasinaudoja. Pavyzdžiui, nors fiksuotojo ir judriojo ryšio tinklai yra pagrindiniai veiksniai, sudarantys sąlygas teikti papildomų paslaugų ir diegti inovacijas, tikėtina, kad jų bendra nauda bus didesnė už investuotojams į tinklą sukuriama ekonominę naudą, visų pirma atokiuose regionuose arba retai apgyvendintose ar negyvenamose vietovėse. Taigi rinka gali pritraukti nepakankamas privačias investicijas į fiksuotojo ir judriojo ryšio tinklus, visų pirma tam tikrose vietovėse.
47. Atsižvelgiant į ekonominius gyventojų tankio ypatumus, plačiajuosčius tinklus paprastai pelningiau diegti ten, kur galima paklausa yra didesnė ir labiau koncentruota, t. y. tankiai gyvenamose vietose. Kadangi investuojant patiriama didelių pastoviųjų kaštų, mažėjant gyventojų tankiui labai didėja vieneto sąnaudos. Todėl rinkos sąlygomis diegiami plačiajuosčiai tinklai paprastai būna pelningi tik tam tikroje gyvenamos vietovės dalyje. Tam tikromis aplinkybėmis valstybės pagalba gali ištaisyti rinkos nepakankamumą ir taip pagerinti rinkų veiksmingumą.
48. Rinkos nepakankamumas taip pat gali būti, jei esamas ar planuojamas tinklas galutiniams naudotojams teiktų neoptimalų paslaugų kokybės ir kainų derinį⁴⁸. Taip gali būti tais atvejais, kai: a) tam tikrų kategorijų naudotojams negali būti suteikta patenkinama paslauga arba b) visų pirma nesant reguliuojamų didmeninės prieigos tarifų, mažmeninės kainos gali būti didesnės, nei tokių pat paslaugų kainos konkurencingesnėse, tačiau kitais atžvilgiais panašiose valstybės narės vietovėse arba regionuose.
49. Tačiau, jeigu valstybės pagalba fiksuotojo ir judriojo ryšio tinklų diegimui būtų teikiama vietovėse, į kurias rinkos operatoriai paprastai norėtų investuoti arba jau investavo, tai galėtų gerokai sumažinti privačių investuotojų paskatas atlikti bet kokias investicijas.
50. Be to, kai rinka teikia veiksmingų rezultatų, tačiau sanglaudos politikos požiūriu jie laikomi nepakankamais, valstybės pagalba gali būti reikalinga siekiant sumažinti socialinę ar regioninę nelygybę ir tokiu būdu pasiekti labiau pageidaujamus,

⁴⁷ Tačiau tai, kad konkreti įmonė gali būti nepajėgi įgyvendinti projekto be pagalbos, nereiškia, kad yra rinkos nepakankamumas. Pavyzdžiui, įmonės sprendimas neinvestuoti į menko pelningumo projektą gali būti ne rinkos nepakankamumo, o tinkamai veikiančios rinkos ženklas.

⁴⁸ Tokiais atvejais Komisija įdėmiai išnagrinės, ar valstybė narė gali aiškiai ir patikrinamais faktais įrodyti, jog galutinių naudotojų poreikiai netenkinami. Tai būtų galima įrodyti atlikus vartotojų apklausą, nepriklausomais tyrimais ir kt.

teisingesnius rinkos rezultatus. Tokiomis aplinkybėmis gerai parinkta tikslinė valstybės intervencija plačiajuosčio ryšio srityje gali padėti sumažinti skaitmeninę atskirtį⁴⁹.

51. Vien tik rinkos nepakankamumo buvimas tam tikromis aplinkybėmis nėra pakankamas pagrindas valstybės intervencijai. Valstybės pagalba turėtų būti skiriama rinkos nepakankamumo problemai spręsti tik kai ji lieka neišspręsta kitomis mažiau iškraipančiomis politikos kryptimis ir priemonėmis, pavyzdžiui, administracinėmis priemonėmis arba norminiais įpareigojimais dėl veiksmingo ir ekonomiškai radijo spektro naudojimo, įskaitant su radijo spektro naudojimo teisėmis susietus įpareigojimus dėl paslaugų aprėpties ir kokybės.
52. Siekiant dar labiau sumažinti galimą pagalbos iškraipomąjį poveikį konkurencijai, valstybės intervencijai gali būti taikomas privačių investicijų apsaugos laikotarpis, kuris gali trukti iki 7 metų⁵⁰.

5.2.2.1 Rinkos nepakankamumas, susijęs su fiksuotojo ryšio prieigos tinklais

53. Pagalba turėtų būti skiriama vietovėse, kuriose nėra fiksuotojo ryšio tinklo arba kuriose neketinama įdiegti patikimai suplanuoto tinklo per aktualų laikotarpį, kad galėtų būti patenkinti galutinių naudotojų poreikiai.
54. Dabartiniame rinkos raidos etape, atsižvelgiant į nustatytus galutinių naudotojų poreikius, rinkos nepakankamumas gali būti tais atvejais, kai rinka galutiniams naudotojams neteikia ir, tikėtina, ateityje neteiks bent 1 Gbps atsisiuntimo spartos ryšio ir bent 150 Mbps išsiuntimo spartos ryšio⁵¹.
55. Vertinant, ar tikėtina, kad rinka užtikrins bent 1 Gbps atsisiuntimo spartą ir bent 150 Mbps išsiuntimo spartą, turėtų būti atsižvelgta į patikimus planus per atitinkamą laikotarpį įdiegti tokius tinklus (pagal 5.2.2.4.3 skirsnį).
56. Todėl Komisija mano, kad rinkos nepakankamumo nėra vietovėse, kuriose yra bent vienas fiksuotojo ryšio tinklas, užtikrinantis bent 1 Gbps atsisiuntimo spartą ir bent 150 Mbps išsiuntimo spartą, arba kuriose toks tinklas yra patikimai suplanuotas, arba kuriose dabartinį (-ius) tinklą (-us) galima atnaujinti, kad būtų galima užtikrinti bent 1 Gbps atsisiuntimo spartą ir bent 150 Mbps išsiuntimo spartą. Tinklas laikomas tinkamu atnaujinti siekiant užtikrinti tokią spartą, jei jis gali užtikrinti tokią veikimo kokybę nedidelėmis investicijomis, pvz., atnaujinus aktyviuosius komponentus.
57. Valstybės intervencija, skirta alternatyviam tinklui diegti 56 punkte nurodytose vietovėse, gali iškreipti rinkos dinamiką. Todėl Komisija greičiausiai neigiamai vertins valstybės pagalbą papildomam tinklui diegti tokiose vietovėse.

⁴⁹ Nors skaitmeninė atskirtis gali atsirasti dėl skirtingų priežasčių, tinkami plačiajuosčiai tinklai yra būtina sąlyga junglumui užtikrinti ir atotrūkiui sumažinti. Svarbus informacijos ir ryšių technologijų prieinamumo ir naudojimo veiksnys yra urbanizacijos mastas. Todėl interneto skverbtis retai apgyvendintose Sąjungos vietovėse gali likti mažesnė.

⁵⁰ Bet kokio privačių investicijų apsaugos laikotarpio trukmė priklauso nuo saugomų tinklų ypatumų, pavyzdžiui, pagrindinių tinklo technologijų, tinklo diegimo užbaigimo datos ir t. t.

⁵¹ Nors sparta šiuo metu yra aktualiausias paslaugų kokybės parametras, tam tikriems galutiniams naudotojams gali būti svarbūs ir kiti parametrai (pvz., delsa). Siekiant nustatyti, ar esama rinkos nepakankamumo, gali būti atsižvelgiama į tokius parametrus.

58. Vietovėse, kuriose veikia bent du nepriklausomi fiksuotojo itin spartaus ryšio tinklai arba kuriose tokie tinklai patikimai suplanuoti, plačiajuosčio ryšio paslaugos paprastai teikiamos konkurencinėmis sąlygomis (infrastruktūra grindžiama konkurencija). Taigi tikėtina, kad vienas ar daugiau tokių tinklų ir be valstybės kišimosi plėtosis taip, kad užtikrintų bent 1 Gbps atsisiuntimo spartą ir bent 150 Mbps išsiuntimo spartą.
59. Tačiau tikimybė, kad 58 punkte nurodytose teritorijose esantys tinklai plėtosis taip, kad užtikrintų bent 1 Gbps atsisiuntimo spartą ir bent 150 Mbps išsiuntimo spartą, taip pat gali priklausyti nuo investicijų, reikalingų tokią spartą užtikrinantiems tinklams diegti, dydžio, atsižvelgiant į dabartinį technologinės plėtros etapą. Todėl tose teritorijose:
- a) jei nė viename iš esamų ar patikimai suplanuotų tinklų neužtikrinama bent 300 Mbps⁵² atsisiuntimo sparta, mažai tikėtina, kad jie bus plėtojami taip, kad užtikrintų bent 1 Gbps atsisiuntimo spartą ir bent 150 Mbps išsiuntimo spartą. Todėl valstybės intervencija gali būti leidžiama, jei ji atitinka visus šiose gairėse nustatytus suderinamumo kriterijus;
 - b) jei bent viename iš esamų ar patikimai suplanuotų tinklų užtikrinama bent 300 Mbps atsisiuntimo sparta, tačiau neužtikrinama bent 500 Mbps⁵³ išsiuntimo sparta, Komisija atliks išsamesnę analizę, kad įvertintų, ar bent vienas iš esamų ar patikimai suplanuotų tinklų bus plėtojamas taip, kad užtikrintų 1 Gbps atsisiuntimo ir 150 Mbps išsiuntimo spartą ir ar reikalinga valstybės intervencija. Komisija greičiausiai neigiamai vertins tokią valstybės intervenciją, išskyrus atvejus, kai valstybė narė įrodo, kad a) remiantis kartografavimu ir viešomis konsultacijomis, nustatytose tikslinėse vietovėse išlieka rinkos nepakankamumas, nes jokie tinklai nebus plėtojami taip, kad užtikrintų bent 1 Gbps atsisiuntimo spartą ir bent 150 Mbps išsiuntimo spartą; ir b) numatoma valstybės intervencija atitinka visus šiose gairėse nustatytus suderinamumo kriterijus;
 - c) jei bent viename iš esamų ar patikimai suplanuotų tinklų atsisiuntimo sparta yra bent 500 Mbps, tikėtina, kad bent vienas iš esamų ar patikimai suplanuotų tinklų bus plėtojamas taip, kad užtikrintų bent 1 Gbps atsisiuntimo spartą ir bent 150 Mbps išsiuntimo spartą. Todėl valstybės pagalba paprastai nėra būtina ir Komisija greičiausiai neigiamai vertins tokią valstybės intervencinę priemonę;
 - d) praėjus 5 metams nuo pranešimo apie valstybės intervencinę priemonę pagal b ir c punktus dienos⁵⁴ valstybė narė gali iš naujo įvertinti padėtį ir valstybės

⁵² Kaip papildomą apsaugos priemonę valstybės narės taip pat gali patikrinti, ar bent vienoje vartotojams prieinamoje sutartyje tokia sparta yra arba bus faktiškai atspindėta kaip minimali atsisiuntimo sparta, kaip apibrėžta 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2015/2120, kuriuo nustatomos priemonės, susijusios su atvira interneto prieiga, ir kuriuo iš dalies keičiami Direktyva 2002/22/EB ir Reglamentas (ES) Nr. 531/2012 (OL L 310, 2015 11 26), 4 straipsnio 1 dalies d punkte.

⁵³ Žr. 48 išnašą.

⁵⁴ Valstybės narės turi pranešti apie ketinimą priimti intervencinę priemonę paskelbdamos tikslinių teritorijų sąrašą, teiktinų paslaugų kokybę, apibūdinama bent jau atsisiuntimo ir išsiuntimo sparta, ir intervencijos ribas, apibūdinama bent jau paslaugų, kurios taikant priemonę gali būti perteklinai išplėtos, atsisiuntimo ir išsiuntimo sparta. Ši informacija turi būti skelbiama viešai prieinamoje interneto svetainėje tikslinės vietovės lygmeniu ir nacionaliniu lygmeniu.

intervencinę priemonę teikti tvirtinti. Penkerių metų laikotarpiu siekiama suteikti investuotojams galimybę pradėti diegti privačiai finansuojamus tinklus, užtikrinančius bent 1 Gbps atsisiuntimo spartą ir bent 150 Mbps išsiuntimo spartą. Toks pranešimas turėtų būti grindžiamas nauju kartografovimu ir viešomis konsultacijomis, iš kurių matyti, kad rinkos nepakankamumas išlieka, ir turi įrodyti, kad numatoma valstybės intervencinė priemonė atitinka visus šiose gairėse nustatytus suderinamumo kriterijus.

5.2.2.2 Rinkos nepakankamumas, susijęs su judriojo ryšio prieigos tinklais

60. Komisijos vertinimu, rinkos nepakankamumas yra tokiose vietovėse, kur nėra judriojo ryšio tinklo ir nėra patikimai suplanuota tokį tinklą įdiegti per aktualų laikotarpį, kad būtų patenkinti galutinių naudotojų poreikiai⁵⁵.
61. Esamos ir būsimos ryšių taikomosios programos vis labiau priklauso nuo veiksmingų judriojo ryšio tinklų, prieinamų plačioje geografinėje teritorijoje⁵⁶. Galutiniai naudotojai nori bendrauti ir gauti informaciją keliaudami. Ilgainiui turėtų atsirasti naujų ekonominės veiklos formų, kurioms reikės sklandžios internetinės prieigos prie veiksmingų judriojo ryšio paslaugų. Tam būtina toliau plėtoti judriojo ryšio tinklus, kad būtų užtikrintas vis geresnis jų junglumas. Jeigu judriojo ryšio nėra arba jis nepakankamas, tai gali neigiamai veikti tam tikrą ekonominę veiklą, pvz., pramonę, žemės ūkį, turizmą ar susietąjį judumą. Tai taip pat gali kelti pavojų visuomenės saugumui⁵⁷. Visų pirma tai aktualu atokiems regionams ar retai apgyvendintoms arba negyvenamoms vietovėms.
62. Vietovėse, kuriose jau veikia bent vienas judriojo ryšio tinklas arba kuriose planuojama įdiegti bent vieną tokį tinklą per aktualų laikotarpį, kad būtų patenkinti galutinių naudotojų poreikiai, valstybės pagalba papildomo judriojo ryšio tinklo diegimui galėtų nederamai iškreipti rinkos dinamiką.
63. Valstybės pagalba judriojo ryšio tinklo diegimui 62 punkte nurodytoje vietovėje gali būti laikoma reikalinga, jei įrodoma, kad tenkinamos abi šios sąlygos: a) esamas arba patikimai suplanuotas judriojo ryšio tinklas galutiniams naudotojams neužtikrina pakankamos paslaugų kokybės, jog patenkintų jų kintančius poreikius, ir b) valstybės

⁵⁵ Pavyzdžiui, žr. 2021 m. gegužės 21 d. Komisijos sprendimą C(2021) 3492 *final*, byla SA.58099 (2021/N) – Vokietija – Judrusis ryšys Meklenburge–Vakarų Pomeranijoje (OL C 260, 2021 7 2).

⁵⁶ Pavyzdžiui, Komunikate dėl gigabitinės visuomenės nurodyti automobilių, transporto, gamybos ir sveikatos sektoriams bei naujos kartos saugos ir skubios pagalbos paslaugoms reikalingi pritaikymo būdai (pavyzdžiui, susietasis ir automatizuotas vairavimas, nuotolinė chirurgija, tikslusis žemės ūkis).

⁵⁷ Pavyzdžiui, Direktyvos (ES) 2018/1972 109 straipsnyje numatyta elektroninių ryšių operatorių prievolė pateikti skambinančiojo asmens vietos nustatymo duomenis, kai tik skambutis pasiekia pagalbos skambutį tvarkančią instituciją. Taip pat nustatyta prievolė tinkamiausiam bendrajam pagalbos centrui pateikti tinklo priemonėmis gautą buvimo vietos informaciją ir tikslesnę, nešiojamojo aparato fiksuojamą buvimo vietos informaciją.

intervencija užtikrins tokią paslaugų kokybę ir tokiu būdu iš esmės pagerins padėtį taip, kaip to negali padaryti rinka⁵⁸.

64. Valstybės intervencija gali būti reikalinga tam tikromis aplinkybėmis, kad būtų pašalintas konkretus rinkos nepakankamumas, susijęs su nustatytais naudojimo atvejais, net ir esant 4G ar 5G judriojo ryšio tinklui, kai toks tinklas galutiniams naudotojams neužtikrina (ir mažai tikėtina, kad užtikrins ateityje) pakankamos paslaugų kokybės, kad patenkintų kintančius jų poreikius. Tokiais naudojimo atvejais, kurie susiję su nauja ekonomine veikla ir paslaugomis, gali reikėti: a) sklandžios internetinės prieigos (pavyzdžiui, susietajam ir automatizuotam judumui transporto magistralėse), b) tam tikros minimalios spartos ir pralaidumo, c) kitų specifinių savybių, pvz., mažesnės delsos, tinklo virtualizacijos arba galimybės sujungti kelis terminalus pramonėje arba žemės ūkyje.
65. Iš principo net esant rinkos nepakankamumui valstybės pagalba negali būti skiriama ir negali būti naudojama teisiniams įpareigojimams vykdyti, kaip antai įpareigojimams, susijusiems su spektro naudojimo teisėmis. Tačiau valstybės pagalba gali būti skiriama, jei to reikia papildomai paslaugos kokybei užtikrinti, kai tai yra reikalinga įrodytiems galutinių naudotojų poreikiams patenkinti, viršijant tai, kas būtina tokiems teisiniams įpareigojimams įvykdyti. Tokia pagalba gali būti skiriama jei reikia padengti papildomas sąnaudas, būtinas geresnei paslaugos kokybei užtikrinti.
66. Jei atitinkamoje vietovėje yra arba per aktualų laikotarpį atsiras bent vienas judriojo ryšio tinklas, galintis patenkinti besikeičiančius galutinių naudotojų poreikius (žr. 61, 63 ir 64 punktus), skyrus valstybės pagalbą papildomam tapačių pajėgumų judriojo ryšio tinklui iš esmės būtų sudarytos sąlygos nederamam konkurencijos iškreipymui ir lemtų privačių investuotojų išstūmimą. Komisija greičiausiai neigiamai vertins tokias valstybės intervencijas.

5.2.2.3 Rinkos nepakankamumas, susijęs su tranzitiniais tinklais

67. Tranzitiniai tinklai yra būtina sąlyga prieigos tinklų diegimui. Tranzitiniai tinklai gali skatinti konkurenciją prieigos vietovėse, o tai būtų naudinga visiems prieigos tinklams ir technologijoms. Veiksmingas tranzitinis tinklas gali skatinti privačiąsias investicijas siekiant prijungti galutinius naudotojus, su sąlyga, kad jis užtikrina didmeninę prieigą visiems prieigą gauti norintiems subjektams ir technologijoms atviromis, skaidriomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis. Nesant privačiųjų investicijų, siekiant paskatinti konkurenciją ir investicijas prieigos lygmeniu, gali būti reikalinga valstybės pagalba tranzitiniais tinklams diegti, nes ji leidžia prieigą gauti norintiems subjektams diegti prieigos tinklus ir siūlyti ryšio paslaugas galutiniams naudotojams.
68. Tranzitiniais tinklais perduodamas įvairių fiksuotojo arba judriojo ryšio prieigos tinklų srautas, todėl tie tinklai turi užtikrinti gerokai didesnę perdavimo pralaidumą nei atskiri prieigos tinklai. Tranzitiniai tinklai turi užtikrinti, kad per visą jų eksploatavimo

⁵⁸ Žr., pavyzdžiui, 2020 m. gruodžio 16 d. Komisijos sprendimą C(2020) 8939 *final*, byla SA.54684 – Vokietija – Didelio pralaidumo judriojo ryšio infrastruktūros eksploatavimo pradžia Brandenburge (OL C 60, 2021 2 19, p. 2); 2021 m. kovo 10 d. Komisijos sprendimą C(2021) 1532 *final*, byla SA.56426 – Vokietija – Aukštos veikimo kokybės judriojo ryšio infrastruktūros eksploatavimo pradžia Žemutinėje Saksonijoje (OL C 144, 2021 4 23, p. 2); 2021 m. gegužės 25 d. Komisijos sprendimą C(2021) 3565 *final*, byla SA.59574 – Vokietija – Aukštos veikimo kokybės judriojo ryšio infrastruktūros diegimas Vokietijoje (OL C 410, 2021 10 8, p. 1).

laikotarpį galės būti patenkinti gerokai padidėsiantys pralaidumo poreikiai. Tai yra būtina atsižvelgiant į galutinių naudotojų poreikius ir nuolatinį spartų fiksuotojo arba judriojo ryšio prieigos tinklų atnaujinimą ir didėjančią poreikį gerinti duomenų perdavimą ir veikimo kokybę (taip pat naujos kartos judriojo ryšio tinklų). Kad tranzitinis tinklas netaptų kliūtimi, diegiant veiksmingus fiksuotojo arba judriojo ryšio prieigos tinklus gali reikėti didinti ir tranzitinio tinklo pralaidumą. Taigi rinkos nepakankamumas gali būti tada, kai esamas arba planuojamas tranzitinio tinklo pralaidumas negali užtikrinti numatomos atitinkamų fiksuotojo arba judriojo ryšio prieigos tinklų plėtros, grindžiamos dabartiniais ir būsimais galutinių naudotojų poreikiais. Dabartiniame technologijų raidos etape pralaidumo paklausos padidėjimo klausimą paprastai galima spręsti šviesolaidžiu pagrįstais tranzitiniais tinklais arba tranzitiniais tinklais, pagrįstais kitomis technologijomis, galinčiomis užtikrinti tokį patį veikimo kokybės ir patikimumo lygį kaip šviesolaidiniai tranzitiniai tinklai. Taigi rinkos nepakankamumas gali būti ten, kur nėra tranzitinio tinklo arba esamas ar patikimai suplanuotas tinklas nėra pagrįstas šviesolaidžiu ar kitomis technologijomis, galinčiomis užtikrinti tokį patį veikimo kokybės ir patikimumo lygį kaip šviesolaidis.

69. Nepriklausomai nuo pagrindinės esamo tranzitinio tinklo technologijos, rinkos nepakankamumas gali būti, jei tas tranzitinis tinklas užtikrina neoptimalų paslaugų kokybės ir kainų derinį. Pavyzdžiui, valstybė narė gali įrodyti, kad prieigos per esamą tranzitinį tinklą sąlygos galėtų trukdyti diegti naujus ar geresnės veikimo kokybės fiksuotojo arba judriojo ryšio prieigos tinklus, nes tam tikrų kategorijų prieigą gauti norintys subjektai nėra tinkamai aptarnaujami⁵⁹ arba dėl to, kad didmeninės prieigos kainos gali būti didesnės nei tos, kurios taikomos už tas pačias paslaugas konkurencingesnėse, tačiau kitais atžvilgiais panašiose valstybės narės vietovėse, ir problemos nebūtų galima išspręsti sektoriaus reguliavimu⁶⁰.

5.2.2.4 Valstybės intervencijos būtinumo nustatymo priemonės

70. Siekdamas nustatyti valstybės intervencijos poreikį konkrečioje vietovėje, valstybės narės, remdamosi išsamiau kartografavimu ir viešomis konsultacijomis, remiantis 5.2.2.4.1 ir 5.2.2.4.2 skirsniais, turi patikrinti tikslinėje vietovėje esančių fiksuotojo ryšio prieigos tinklų, judriojo ryšio prieigos tinklų ar tranzitinių tinklų arba tinklų, kuriuos patikimai suplanuota įdiegti per aktualų laikotarpį, veikimo kokybę.

⁵⁹ Taip gali būti tuo atveju, kai esamo tranzitinio tinklo architektūra neatitinka tranzitinio tinklo naudotojų poreikių, susijusių su pralaidumu ar apimtimi.

⁶⁰ Pavyzdžiui, Kroatija pasiūlė valstybės intervenciją į jos nacionalinę tranzitinių tinklų rinką, kuriai buvo būdingas ribotas pralaidumas, dėl to galutinės grandies rinkoje išaugo kainos. Esamas tranzitinio tinklo operatorius nenorėjo investuoti į pralaidumo didinimą. Nacionalinis reguliuotojas negalėjo išspręsti šios problemos, todėl Komisija patvirtino valstybės pagalbos schemą investicijoms į šviesolaidinio tranzitinio tinklo infrastruktūrą. Komisija nustatė, kad dominuojanti padėtis tapo kliūtimi, kuri lemia rinkos nepakankamumą. 2017 m. birželio 6 d. Komisijos sprendimas C(2017) 3657 *final*, byla SA.41065 – Plačiajuosčio ryšio telkimo infrastruktūros nacionalinė programa – Kroatija (OL C 237, 2017 7 21, p. 1). Taip pat žr. 2016 m. lapkričio 7 d. Komisijos sprendimą C(2016) 7005 *final*, byla SA.37183 (2015/NN) – Prancūzija – *Plan France très haut débit* (OL C 68, 2017 3 3, p. 1), kuriame Komisija patvirtino valstybės pagalbą šviesolaidinio tranzitinio tinklo įdiegimui vietovėse, kuriose nėra tranzitinio tinklo, taip pat vietovėse, kuriose esamas tranzitinis tinklas nebuvo pakankamai pralaidus, kad galėtų patenkinti numatomus poreikius pagrįstomis prieigos kainomis ir sąlygomis.

71. Valstybės narės tikslines vietas didžiąja dalimi gali nustatyti savo nuožiūra. Tačiau apibrėžiant atitinkamas vietas jos skatinamos atsižvelgti į ekonomines, geografines ir socialines sąlygas.

5.2.2.4.1 Išsamus kartografavimas ir aprėpties analizė

72. Atlikdamos išsamų kartografavimą, valstybės narės turi nustatyti geografines vietas (tikslines vietas), kurios atitiks valstybės pagalbos intervencijos reikalavimus, remiantis objektyviu tam tikroje vietovėje veikiančių arba ar patikimai suplanuotų tinklų veikimo rezultatais.
73. Kiek tai susiję su valstybės pagalba, kuria remiamas fiksuotojo arba judriojo ryšio prieigos tinklų diegimas, kartografavimas turi atitikti abu šiuos kriterijus:
- a) veikimo kokybė turi būti išreikšta bent atsisiuntimo sparta, ir, kai tinkama, išsiuntimo sparta⁶¹, kuri yra arba bus prieinama galutiniams naudotojams piko tarpsnių sąlygomis⁶²; turi būti tinkamai atsižvelgta į visas kliūtis, dėl kurių galėtų būti neįmanoma pasiekti tokių rezultatų (pavyzdžiui, susijusias su tranzitiniu tinklu);
 - b) kartografavimas turi būti atliekamas: i) fiksuotiesiems laidiniams tinklams adresų lygmeniu pagal aprėpiamus objektus, ir ii) fiksuotosios belaidės prieigos tinklų ir judriojo ryšio tinklų atveju – adresų lygmeniu pagal aprėpiamus objektus arba ne didesnių kaip 100×100 metrų tinklelių pagrindu⁶³.
74. Valstybės narės gali atsižvelgti į I priede aprašytą kartografavimo metodikų taikymo geriausią praktiką.
75. Valstybės pagalbos, kuria remiamas tranzitinių tinklų diegimas, atveju valstybės narės turi nustatyti esamų ar patikimai suplanuotų tranzitinių tinklų veikimą per atitinkamą laikotarpį. Jei diegiant tinklą kartu taip pat diegiamas prieigos tinklas ir tranzitinis tinklas, kuris reikalingas tam, kad prieigos tinklas galėtų veikti, atlikti atskirą tranzitinių tinklų kartografavimą nereikalaujama.
76. Valstybės narės turi viešai paskelbti metodiką ir pagrindinius techninius kriterijus (pvz., pajėgumo naudojimo koeficientas, gardelės apkrova), taikomus atliekant tikslinės vietovės kartografavimą.
77. Rekomenduojama konsultuotis su nacionaline reguliavimo institucija (NRI), kaip nurodyta 5.2.4.6 skirsnyje.

⁶¹ Kai iš duomenų apie atsisiuntimo spartą dar negalima daryti išvados apie rinkos nepakankamumą.

⁶² Siekdamas apibūdinti tinklų veikimo kokybę piko tarpsnių sąlygomis už valstybės intervenciją atsakingos valdžios institucijos atlikdamos kartografavimą taip pat gali remtis kitais veikimo kokybės kriterijais (pvz., delsa, duomenų paketų praradimu, duomenų paketų klaida, srauto pastovumu, paslaugų prieinamumu). Valstybės narės gali nuspręsti to imtis, kad tiksliau nukreiptų viešosios intervencijos priemonės rinkos nepakankamumo problemoms spręsti ir užtikrintų tinkamus esminius pokyčius.

⁶³ Mažesni tinkleliai (pvz., 20×20 metrų tinkleliai) laikomi gerąja praktika siekiant užtikrinti, kad tikslinės vietovės būtų aiškiai nustatytos.

5.2.2.4.2 Viešos konsultacijos

78. Valstybės narės konsultacijoms turi paskelbti pagrindines planuojamos valstybės intervencinės priemonės charakteristikas ir tikslinių vietovių, nustatytų atlikus kartografavimą, sąrašą⁶⁴. Ši informacija turi būti skelbiama viešai prieinamoje interneto svetainėje⁶⁵ vietos ir nacionaliniu lygmeniu.
79. Viešose konsultacijose suinteresuotieji subjektai turi būti kviečiami: a) teikti pastabas dėl planuojamos valstybės intervencinės priemonės, jos struktūros ir pagrindinių savybių ir b) pateikti pagrįstą informaciją apie esamus arba patikimai suplanuotus įdiegti per aktualų laikotarpį tinklus tikslinėje vietovėje⁶⁶.
80. Svarstydamas apie galimą aktualų laikotarpį, valstybės narės turi atsižvelgti į visus aspektus, kurie pagrįstai gali turėti įtakos naujo tinklo diegimo trukmei (t. y. laiką, reikalingą atrankos procedūrai atlikti, galimus teisinius veiksmus ir sunkumus, laiką, reikalingą servituto teisėms ir leidimams gauti, kitus įsipareigojimus, kylančius iš nacionalinių teisės aktų, pajėgumą atlikti inžinerinius darbus ir kt.). Jei planuojamo valstybės finansuojamo tinklo diegimas (iki jo eksploatavimo pradžios) užtrunka ilgiau, nei numatyta, būtina atlikti naują kartografavimą ir surengti naujas viešas konsultacijas.
81. Nepriklausomai nuo to, ar atliekant kartografavimą valstybė narė jau surinko informaciją apie būsimus investicinius planus, viešos konsultacijos visada turi apimti naujausio kartografavimo rezultatus. Tai būtina siekiant kuo labiau sumažinti galimus nederamus konkurencijos iškraipymus įmonių, kurios jau teikia tinklus ar paslaugas tikslinėse vietovėse ir įmonių, kurios jau turi patikimų investicijų planų per aktualų laikotarpį, atžvilgiu.
82. Viešos konsultacijos turi trukti bent 30 dienų. Pasibaigus viešoms konsultacijoms valstybė narė turi per vienus metus pradėti konkursinės atrankos procedūrą arba pradėti atitinkamo tiesioginių investicijų modelių projekto⁶⁷ įgyvendinimą. Jei valstybė narė per tą laikotarpį nepradeda konkursinės atrankos procedūros arba įgyvendinti valstybės finansuojamo projekto, prieš pradėdama konkursinės atrankos procedūrą arba įgyvendinti valstybės finansuojamą projektą ji turi surengti naujas viešas konsultacijas.
83. Dėl viešų konsultacijų rezultatų rekomenduojama konsultotis su NRI⁶⁸.

⁶⁴ Ji turi apimti: kartografavimu paremtą tikslinių vietovių sąrašą, priemonės trukmę, biudžetą, viešojo finansavimo šaltinius, nustatytą aktualų laikotarpį, tinkamumo kriterijus, įskaitant teikiamų paslaugų kokybę (išsiuntimo ir atsisuntimo spartą), intervencijos ribas, planuojamos didmeninės prieigos reikalavimus ir kainos nustatymą arba kainos nustatymo metodiką. Viešose konsultacijose taip pat gali būti klausiama suinteresuotųjų subjektų, kokių didmeninės prieigos produktų jie norėtų bet kuriame naujai kuriamame valstybės finansuojamame tinkle.

⁶⁵ Tiesioginis konsultavimasis su tiekėjais ar kitais suinteresuotaisiais subjektais neatitinka viešoms konsultacijoms keliamų reikalavimų, kuriais, siekiant teisinio tikrumo, turi būti užtikrintas atvirumas ir skaidrumas visiems suinteresuotiesiems subjektams.

⁶⁶ Viešų konsultacijų rezultatai galioja tik atitinkamą viešose konsultacijose nurodytą laikotarpį. Kad priemonė būtų įgyvendinta pasibaigus tam laikotarpiui, turi būti atliktas bent naujas kartografavimas ir viešos konsultacijos.

⁶⁷ Tai apima individualios pagalbos subsidijas pagal valstybės pagalbos schemą.

⁶⁸ Panašus mechanizmas nustatytas Direktyvos (ES) 2018/1972 22 straipsnyje.

5.2.2.4.3 Geriausia praktika: privačių investicijų planų vertinimas viešose konsultacijose

84. Yra rizika, kad viešose konsultacijose suinteresuotajam subjektui vien išreiškus susidomėjimą būsimais privačių investicijų planais tikslinėje vietovėje plačiajuosčių tinklų diegimas gali būti užvilktas, jei tokios privačios investicijos vėliau nebus vykdomos, nors valstybės intervencija bus pristabdyta.
85. Siekdamas sumažinti riziką, kad valstybės intervencinės priemonės nebus įgyvendintos dėl nepasitvirtinusių būsimų investicijų planų, valstybės narės gali prašyti suinteresuotųjų subjektų per tinkamą ir prašomos informacijos lygiui proporcingą laikotarpį pateikti įrodymus apie jų investicijų planų patikimumą⁶⁹. Šie įrodymai gali būti, pavyzdžiui, išsamus diegimo planas su tarpiniais darbų etapais (pavyzdžiui, kas šešis mėnesius), rodantis, kad investicijos bus įvykdytos per aktualų laikotarpį ir užtikrins panašią veikimo kokybę kaip ir planuojamo valstybės finansuojamo tinklo.
86. Siekdamas įvertinti paskelbtos veikimo kokybės ir aprėpties patikimumą valstybės narės gali naudoti tuos pačius kriterijus, naudotus esamų tinklų veikimo kokybei įvertinti, jei tai pagrįsta ir tinkama.
87. Vertindamos būsimų investicijų planų patikimumą valstybės narės gali visų pirma atsižvelgti į šiuos kriterijus:
- a) ar suinteresuotasis subjektas pateikė su projektu susijusį verslo planą, kuriame įvertinami tinkami kriterijai, susiję, pavyzdžiui, su terminu, biudžetu, tikslinių patalpų vieta, teikiamų paslaugų kokybe, diegiamo tinklo ir technologijų rūšimi, naudojimo sparta;
 - b) ar suinteresuotasis subjektas pateikė patikimą aukšto lygio projekto planą, kuriame tinkamai atsižvelgiama į pagrindinius projekto etapus, tokius kaip administracinės procedūros ir leidimai (įskaitant servituto teises, aplinkosaugos leidimus, saugos ir saugumo užtikrinimą), inžinerinius darbus, tinklo užbaigimą, operacijų pradžią ir paslaugų teikimą galutiniams naudotojams;
 - c) įmonės dydžio tinkamumą atsižvelgiant į investicijų dydį;
 - d) suinteresuotojo subjekto patirtį atliekant panašius projektus;
 - e) jei būtina ir tinkama, pagrindinių planuojamo tinklo dalių (bazinių stočių, prisijungimo taškų ir t. t.) geografinės koordinatės.
88. Jei valstybė narė mano, kad privačių investicijų planai yra patikimi, ji gali nuspręsti pakviesti susijusius suinteresuotuosius subjektus pasirašyti susitarimus dėl įsipareigojimų, kurie gali apimti įsipareigojimus pranešti apie nurodytų etapų pažangą.
89. Susiję suinteresuotieji subjektai yra atsakingi už prasmingos informacijos teikimą pagal atitinkamas Sąjungos⁷⁰ arba nacionalines taisykles.

⁶⁹ Siekdamas veiksmingumo valstybės narės ši prašymą gali įtraukti tiesiai į viešas konsultacijas. Arba valstybės narės, vertindamos viešų konsultacijų rezultatus, gali prašyti papildomos informacijos, kaip tam tikri suinteresuotųjų subjektų pateikti planai gali būti viso labo susidomėjimo išreiškimas.

⁷⁰ Pavyzdžiui, pagal Direktyvos (ES) 2018/1972 29 straipsnį.

90. Dėl valstybės narės atliekamo būsimų investicijų planų patikimumo vertinimo valstybė narė turėtų konsultuotis su NRI⁷¹.
91. Valstybė narė turėtų pranešti savo vertinimo rezultatus ir jų priežastis visiems suinteresuotiesiems subjektams, kurie pateikė informaciją apie savo privačių investicijų planus.

5.2.2.4.4 Geriausia praktika: privačių investicijų planų įgyvendinimo *ex-post* stebėseną

92. Jei valstybė narė mano, kad pateikti privačių investicijų planai yra patikimi, todėl atitinkama vietovė nepatenka į valstybės intervencinės priemonės taikymo sritį, ji gali nuspręsti reikalauti, kad tuos planus pateikę suinteresuotieji subjektai reguliariai informuotų apie tai, kaip daroma pažanga pagal nustatytus tinklo diegimo ir paslaugų teikimo etapus.
93. Jei valstybė narė nustato nukrypimų nuo pateikto plano, kurie rodo, kad projektas nebus įgyvendintas arba suteikia pakankamai priežasčių abejoti, jog investicija bus užbaigta taip, kaip skelbta, valstybė narė gali nuspręsti nustatyti susijusiam suinteresuotajam subjektui reikalavimą pateikti papildomos informacijos, įrodančios tolesnį investicijų, apie kurią paskelbta, patikimumą.
94. Jei valstybei narei kyla didelių abejonių dėl to, ar investicija bus užbaigta taip, kaip skelbta, ji bet kuriuo metu per aktualų laikotarpį gali nuspręsti įtraukti su investicija susijusias vietas į naujas viešas konsultacijas, kad patikrintų jų tinkamumą valstybės intervencijai.

5.2.3 Pagalbos kaip politikos priemonės tinkamumas

95. Valstybė narė turi įrodyti, kad pagalba yra tinkama nustatytam rinkos nepakankamumui išspręsti ir pagalbos tikslams pasiekti. Valstybės pagalba nėra tinkama, jei tokį patį rezultatą galima pasiekti kitomis mažiau konkurenciją iškraipančiomis priemonėmis.
96. Valstybės pagalba nėra vienintelė valstybėms narėms prieinama politikos priemonė investicijoms į plačiajuosčių tinklų diegimą skatinti. Valstybės narės gali naudoti ir kitas mažiau iškraipančias priemones, kaip antai administracines ir reguliavimo priemones arba rinkos priemones.
97. Kad pagalba būtų tinkama, valstybės finansuojami fiksuotojo ir judriojo ryšio tinklai turi būti žymiai geresnių charakteristikų nei esami tinklai. Todėl valstybės finansuojami fiksuotojo ir judriojo ryšio tinklai turėtų užtikrinti esminį pokytį. Esminis pokytis užtikrinamas, jei dėl valstybės intervencinės priemonės įvykdomos šios sąlygos: a) valstybės finansuojamo fiksuotojo arba judriojo ryšio tinklo diegimas

⁷¹

Panašus mechanizmas nustatytas Direktyvos (ES) 2018/1972 22 straipsnyje.

yra didelė nauja investicija⁷² ir b) dėl valstybės finansuojamo tinklo rinkoje atsiranda didelių naujų galimybių, susijusių su plačiajuosčio ryšio paslaugų prieinamumu, pralaidumu, sparta⁷³ ir konkurencija.

98. Valstybės finansuojamo tinklo veikimo kokybė turi būti lyginama su geriausia esamo (-ų) tinklo (-ų) veikimo kokybe. Vertinant esminį pokytį turi būti atsižvelgiama į patikimus investicijų planus tik jei šie tinklai tikslinėse vietovėse per aktualų laikotarpį užtikrintų tokią pačią veikimo kokybę, kaip planuojamas valstybės finansuojamo tinklas.

5.2.3.1 Esminis pokytis – fiksuotojo ryšio prieigos tinklai

99. Kiek tai susiję su valstybės pagalba fiksuotosios prieigos tinklams, esminio pokyčio buvimas vertinamas remiantis tikslinių vietovių rūšių skirtumais, pagrįstais fiksuotųjų itin sparčių tinklų buvimu.

5.2.3.1.1 Baltosios ir pilkosios vietovės

100. Baltosios vietovės – vietovės, kuriose nėra nė vieno fiksuotojo itin spartus tinklo arba kuriose toks tinklas nėra patikimai suplanuotas sukurti per aktualų laikotarpį.
101. Pilkosios vietovės – vietovės, kuriose yra tik vienas fiksuotasis itin spartus tinklas arba kuriose jis patikimai suplanuotas sukurti per aktualų laikotarpį.
102. Kad baltosiose ir pilkosiiose vietovėse būtų pasiektas esminis pokytis, valstybės intervencinės priemonės turi kartu:
- a) bent tris kartus padidinti atsisiuntimo spartą, palyginti su esamu tinklu;
 - b) būti reikšminga nauja investicija į infrastruktūrą, suteikianti rinkai reikšmingų naujų galimybių⁷⁴.

5.2.3.1.2 Mišrios vietovės (baltosios ir pilkosios)

103. Iš esmės planuojama intervencinė priemonė turėtų būti parengta taip, kad visa tikslinė vietovė būtų baltoji arba pilkoji.

⁷² Pavyzdžiui, fiksuotojo ryšio tinklų atveju, nedidelės investicijos, susijusios tik su aktyviųjų tinklo komponentų atnaujinimu, neturėtų būti laikomos atitinkančiomis valstybės pagalbos skyrimo kriterijų. Panašiai, nors taikant tam tikras technologijas, kuriomis gerinamos varinių laidų tinklų savybės (kaip antai vektorizavimas), esamų tinklų pajėgumai galėtų būti padidinti, joms gali nereikėti didelių investicijų į naujus tinklus, taigi jos neturėtų būti tinkamos valstybės pagalbai gauti. Kalbant apie judriojo ryšio tinklus, tam tikromis aplinkybėmis valstybės narės gali įrodyti, kad investicijos į veikiančią įrangą gali turėti didelį poveikį ir kad viešojo parama gali būti pateisinama, jei investicijas sudaro ne vien tik laipsniški patobulinimai, bet ji yra neatsiejama reikšmingų naujų investicijų į tinklą dalis, su sąlyga, kad laikomasi visų suderinamumo sąlygų. Pavyzdžiui, žr. 2022 m. sausio 10 d. Komisijos sprendimą (C(2021) 9538), byla SA.57216 Judriojo ryšio aprėptis Galisijos kaimo vietovėse (OL C 46, 2022 I 28, p. 1).

⁷³ Subsidijuojamas tinklas turi teikti paslaugas tokia sparta, kuri reikalinga, kad būtų įvykdytas esminio pokyčio reikalavimas. Tačiau be spartos, kuri reikalinga, kad būtų įvykdytas esminio pokyčio reikalavimas, subsidijuojamo tinklo operatoriai taip pat gali teikti žemesnės kokybės paslaugas.

⁷⁴ Taip yra, pavyzdžiui, tuo atveju, kai naujasis tinklas gerokai išplečia šviesolaidį nuo tinklo branduolio link tinklo pakraščio, pavyzdžiui: i) diegiant šviesolaidį bazinėse stotyse palaikant fiksuotosios belaidės prieigos tinklų diegimą; ii) diegiant šviesolaidį skirstymo spintose, kai šios spintos anksčiau nebuvo sujungtos su šviesolaidiniu tinklu; iii) didinant (gilinant) šviesolaidį kabeliniuose tinkluose.

104. Tačiau siekdamas veiksmingumo, kai nėra pagrindo atskirti baltąsias ir pilkąsias vietovėse, valstybės narės gali pasirinkti tikslines vietoves, kurios iš dalies yra baltosios, iš dalies pilkosios. Tokiose vietovėse, kuriose kai kurie galutiniai naudotojai jau gali naudotis vienu fiksuotuoju itin sparčiu tinklu (arba galės naudotis per aktualų laikotarpį), valstybė narė turi užtikrinti, kad valstybės intervencinė priemonė pernelyg neiškraipytų konkurencijos, susijusios su esamu tinklu.
105. Tinkamas sprendimas gali būti leisti ribotą esamo fiksuotojo itin spartaus tinklo, jungiančio galutinius naudotojus pilkojoje zonoje, kuri yra mišrios zonos dalis, perteklinį plėtojimą. Tokiais atvejais, vertinant valstybės intervenciją, visa tikslinė vietovė gali būti laikoma baltąja, jei valstybė narė įrodo, kad tenkinamos šios sąlygos:
- a) remiantis viešų konsultacijų rezultatais perteklinis plėtojimas nesukuria nederamų konkurencijos iškraipymų;
 - b) perteklinis plėtojimas apribotas daugiausiai 10 % visų tikslinėje vietovėje esančių patalpų;
 - c) įvykdyti 5.2.3.1.1 skirsnyje baltosioms zonoms nustatyti esminio pokyčio reikalavimai ir valstybės finansuojamas tinklas teikia daug geresnes paslaugas nei tos, kurias galima gauti mišrios vietovės pilkojoje dalyje. 5.2.3.1.1 skirsnyje pilkosioms zonoms nustatyti esminio pokyčio reikalavimai neprivalo būti įvykdyti.
106. Komisija kiekvienu konkrečiu atveju atskirai įvertins intervencinių priemonių mišrioje vietovėje tinkamumą.

5.2.3.1.3 Juodosios vietovės

107. Juodosios vietovės – vietovės, kuriose yra bent du fiksuotieji itin spartūs tinklai arba kuriose jie yra patikimai suplanuoti per aktualų laikotarpį.
108. Jei valstybės intervencinė priemonė atitinka 5.2.2.1 skirsnyje nustatytas sąlygas, valstybės finansuojamas tinklas turi tenkinti visas šias sąlygas:
- a) bent tris kartus padidinti atsisiuntimo spartą, palyginti su esamu tinklu;
 - b) užtikrinti bent 1 Gbps atsisiuntimo spartą ir bent 150 Mbps išsiuntimo spartą;
 - c) būti reikšminga nauja investicija į infrastruktūrą, suteikianti rinkai reikšmingų naujų galimybių⁷⁵.

5.2.3.2 Esminis pokytis – judriojo ryšio prieigos tinklai

109. Valstybės finansuojamas judriojo ryšio tinklas turi užtikrinti esminį pokytį judriojo ryšio paslaugų prieinamumo, pralaidumo, spartos ir konkurencijos atžvilgiu, kuris gali paskatinti teikti naujas novatoriškas paslaugas⁷⁶.

⁷⁵ Žr. 68 išnašą.

⁷⁶ Tai gali apimti naujų paslaugų teikimą, kurios nebūtų buvusios įmanomos be valstybės intervencijos, pavyzdžiui, susietojo ir automatizuoto judumo paslaugos.

110. Kaip nurodyta 2.3.2 skirsnyje, perėjimas prie kiekvieno naujo IMT standarto paprastai būna laipsniškas. Tarp dviejų viena po kitos einančių IMT standartų būna papildomų mišrių sistemų, kurios paprastai yra veiksmingesnės nei jų pirmtakai. Pavyzdžiui, 4G LTE korinio ryšio sistema ne vienu aspektu pranoko 4G, o atskiras 5G tinklas yra veiksmingesnis nei neatskiras 5G tinklas. Analogiškai kiekvienas naujas IMT standartas suteikė naujų galimybių⁷⁷. Nors visais IMT standartais užtikrinamos judriojo ryšio balso paslaugos, tik naujausiais IMT standartais gali būti užtikrinamos veiksmingos judriojo plačiajuosčio ryšio paslaugos, taip pat mažesnė delsa ir didesni perdavimo pajėgumai.
111. Naujos galimybės reikalauja didesnio pralaidumo, todėl norint įgyvendinti naujus IMT standartus reikalingi nauji dažniai. Dažniai yra ribotas išteklius, todėl jų skyrimas Sąjungoje judriojo ryšio paslaugoms teikti atliekamas už mokestį ir taikant aukcioną arba kitas konkursinės atrankos procedūras. Kai dėl radijo dažnių spektro skyrimo proceso įdiegiamas naujas IMT standartas, tikėtina, kad šią technologiją naudojančios judriojo ryšio tinklai suteiks reikšmingų naujų galimybių, palyginti su esamais judriojo ryšio tinklais. Judriojo ryšio paslaugų teikėjai yra pasirengę prisiimti dideles išankstines išlaidas už įsigijamas naujas spektro naudojimo teises, palaikančias naujus IMT standartus, tik jei mano, kad šie nauji IMT standartai suteiks didesnių galimybių, kurios jiems ilgainiui leistų gauti grąžą iš tokių investicijų. Tuo pagrindu Komisija sutiko, kad papildomos 4G tinklų savybės, palyginti su ankstesnėmis kartomis, yra esminis pokytis⁷⁸. 5G tinklai ir ypač atskiri 5G tinklai paprastai taip pat teikia papildomų funkcinių galimybių, tokių kaip itin maža delsa, didelis patikimumas ir galimybė dalį tinklo rezervuoti konkrečiai paskirčiai bei garantuoti tam tikrą paslaugų kokybę. Šios savybės leis atskiriems 5G tinklams ir visų pirma atskiriems 5G tinklams palaikyti naujų paslaugų (pvz., sveikatos stebėsenos ir skubios pagalbos paslaugų, gamyklinių įrenginių valdymo realiuoju laiku, pažangiųjų atsinaujinančiosios energijos valdymo tinklų, susietojo ir automatizuoto judumo, tikslaus gedimų nustatymo ir greitos intervencijos) teikimą, užtikrinant esminį pokytį, palyginti su ankstesnių kartų judriojo ryšio tinklais. Manoma, kad naujos kartos judriojo ryšio technologijos (tokios kaip 6G) ateityje suteiks didesnių galimybių.

5.2.3.3 Esminis pokytis – tranzitiniai tinklai

112. Valstybės finansuojamas tranzitinis tinklas turi užtikrinti esminį pokytį, palyginti su esamu (-ais) tinklu (-ais). Esminis pokytis užtikrinamas, jei dėl valstybės intervencinės priemonės finansuojamas tranzitinis tinklas yra reikšminga investicija į tranzitinę infrastruktūrą, tinkamai remianti didėjančius fiksuotojo arba judriojo ryšio prieigos tinklų poreikius. Taip gali būti tuo atveju, kai valstybės finansuojamas tranzitinis tinklas, priešingai nei esamas (-i) tinklas (-ai), yra grindžiamas šviesolaidžiu arba kitomis technologijomis, kurios gali užtikrinti tokią veikimo kokybę, kaip šviesolaidis. Jeigu esamas (-i) tinklas (-ai) grindžiamas (-i) šviesolaidžiu arba panašaus veiksmingumo technologijomis, esminis pokytis gali būti pasiektas, pavyzdžiui, tinkamu tranzitinio tinklo pralaidumo parametru, kuris priklauso nuo padėties tikslinėse vietovėse raidos, parinkimu.

⁷⁷ Taip pat žr. 27 išnašą.

⁷⁸ Pavyzdžiui, žr. 2020 m. gruodžio 16 d. Komisijos sprendimą C(2020) 8939 *final*, byla SA.54684 – Vokietija – Didelio pralaidumo judriojo ryšio infrastruktūros eksploatavimo pradžia Brandenburge (OL C 60, 2021 2 19, p. 2).

113. Jei valstybės intervencinė priemonė taikoma tiek tranzitiniais, tiek prieigos (fiksotojo arba judriojo ryšio) tinklams, tranzitinio tinklo pralaidumo parametrai turi būti nustatyti taip, kad būtų galima patenkinti prieigos tinklų poreikius.
114. Valstybė narė, laikydamosi technologinio neutralumo principo, turėtų pasirinkti tinkamiausias technologijas, atsižvelgdama į tikslinių vietovių charakteristikas ir poreikius, visų pirma tais atvejais, kai šviesolaidiniai ar panašiai veikiantys tinklai techniniu ar ekonominiu požiūriu nėra perspektyvūs.

5.2.4 *Pagalbos proporcingumas*

115. Valstybės narės turi įrodyti, kad pagalba yra proporcinga sprendinai problemai. Iš esmės jos turi įrodyti, kad tokio pat elgsenos pokyčio nebūtų galima pasiekti teikiant mažiau pagalbos ir mažiau iškraipant rinką. Remiantis šiame skirsnyje nustatytais principais, pagalba laikoma proporcinga, jei jos suma yra minimali būtina, o galimi konkurencijos iškraipymai yra kuo mažesni.

5.2.4.1 Konkursinės atrankos procedūra

116. Valstybės pagalba laikoma proporcinga, jei jos suma yra minimali būtina remiamai ekonominei veiklai vykdyti.
117. Nedarant poveikio taikomoms viešųjų pirkimų taisyklėms, pagalba turi būti skiriama taikant atvirą, skaidrią ir nediskriminacinę konkursinę atrankos procedūrą, atitinkančią viešųjų pirkimų principus⁷⁹. Pagalba taip pat turi atitikti technologinio neutralumo principą, kaip nustatyta 5.2.4.2 skirsnyje.
118. Valstybės pagalba laikoma proporcinga ir teikiama tik minimalia būtina apimtimi, jei ji teikiama konkursinės atrankos procedūros būdu, pritraukiant pakankamą dalyvių skaičių. Jei dalyvių arba reikalavimus atitinkančių pasiūlymų skaičiaus nepakanka, geriausio pasiūlymo vertinimą (įskaitant išlaidų skaičiavimus) valstybė narė turi patikėti nepriklausomam auditoriui.
119. Priklausomai nuo aplinkybių, tinkamos gali būti įvairios procedūros. Pavyzdžiui, siekdamas techniškai sudėtingų intervencinių priemonių atveju užtikrinti tinkamiausią priemonės struktūrą, valstybės narės gali nuspręsti vykdyti konkursinę dialogo su potencialiais konkurso dalyviais procedūrą.
120. Valstybė narė turi užtikrinti, kad būtų pasirinktas ekonomiškai naudingiausias pasiūlymas⁸⁰. Tuo tikslu valstybė narė turi nustatyti objektyvius, skaidrius ir nediskriminacinius kokybinius skyrimo kriterijus ir iš anksto nurodyti santykinį kiekvieno kriterijaus svorį.
121. Kokybiniai skyrimo kriterijai gali apimti, be kita ko, tinklo veikimo kokybę (įskaitant jo saugumą), geografinę aprėptį, kiek technologinis metodas yra parengtas ateities

⁷⁹ 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 65) ir 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/23/ES dėl koncesijos sutarčių suteikimo (OL L 94 2014 3 28, p. 1).

⁸⁰ Laikantis viešųjų pirkimų principų.

iššūkiams, siūlomo sprendimo poveikį konkurencijai (įskaitant didmeninės prieigos terminus, sąlygas ir kainos nustatymą)⁸¹ ir bendrąją nuosavybės kainą⁸².

122. Valstybės narės gali svarstyti galimybę skirti papildomų prioritetinių balų kriterijams, susijusiems su klimatu ir tinklo aplinkosauginiu veiksmingumu⁸³, atitinkamai atsižvelgiant į jo poveikio klimatui neutralumo charakteristikas, įskaitant anglies dioksido pėdsaką, ir tinklo poveikį pagrindiniams gamtinio kapitalo komponentams, t. y. orui, vandeniui, žemei ir biologinei įvairovei. Be to, valstybės narės gali numatyti įpareigojimus atrinktam konkurso dalyviui įgyvendinti proporcingas švelninimo priemones, jei tinklas neigiamai paveiktų aplinką.
123. Jei pagalba teikiama be konkursinės atrankos procedūros viešojo sektoriaus institucijai, kuri diegia ir tiesiogiai arba per vidaus subjektą didmeniniu lygmeniu⁸⁴ valdo plačiajuostį tinklą (tiesioginių investicijų modelis), valstybė narė turi atitinkamai pagrįsti savo tinklo ir technologinio sprendimo pasirinkimą⁸⁵.
124. Bet kokia koncesija arba kita priemonė, pagal kurią tokia viešoji institucija ar vidaus subjektas patiki trečiajai šaliai projektuoti, kurti arba eksploatuoti tinklą, turi būti suteikta vykdant atvirą, skaidrią ir nediskriminacinę konkursinės atrankos procedūrą. Procedūra turi atitikti viešųjų pirkimų principus, būti grindžiama ekonomiškai naudingiausiu pasiūlymu ir atitikti technologinio neutralumo principą, nepažeidžiant taikytinų viešųjų pirkimų taisyklių.

5.2.4.2 Technologinis neutralumas

125. Pagal technologinio neutralumo principą valstybės intervencija negali teikti pirmenybės jokioms konkrečioms technologijoms arba pašalinti konkrečių technologijų iš konkurso vykdant naudos gavėjų atranką bei teikiant didmeninę prieigą. Esama įvairių technologinių sprendimų, todėl konkurse neturėtų būti teikiama pirmenybės kuriai nors konkrečiai technologijai ar tinklo platformai ir tokia technologija ar platforma neturėtų būti pašalinama iš konkurso. Konkurso dalyviams turėtų būti suteikta teisė siūlyti teikti reikiamas paslaugas taikant arba derinant tokias

⁸¹ Pavyzdžiui, tinklo topologijai, kuria sudaromos sąlygos visiškam ir veiksmingam atsiejimui, paprastai turėtų būti skiriama daugiau prioritetinių balų.

⁸² Bendrąją nuosavybės kainą vertina, pavyzdžiui, įmonės, norinčios investuoti į turtą. Ši kaina apima pradines investicijas ir visas tiesiogines bei netiesiogines išlaidas ilguoju laikotarpiu. Nors pradinių investicijų sumą galima lengvai nustatyti, bendrovės dažniausiai siekia išnagrinėti visas galimas išlaidas, kurias jos patirs valdydamos ir prižiūrėdamos turtą visu jo gyvavimo laikotarpiu, o tai gali turėti didelės įtakos sprendimui investuoti.

⁸³ Pavyzdžiui, investicijos energijos suvartojimo arba gyvavimo ciklo ir atitinkamai reikšmingos žalos nedarymo principo kriterijai, nustatyti 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088 (OL L 198, 2020 6 22, p. 13).

⁸⁴ Pagalbos gavėjui gali būti leista teikti mažmenines paslaugas kaip kraštutiniu atveju paslaugas teikiančiam mažmenininkui, kai rinka tokių paslaugų teikimas neužtikrinamas. Žr. 2019 m. lapkričio 15 d. Komisijos sprendimą C(2019) 8069 *final*, byla SA.54472 (2019/N) – Airija – Nacionalinis plačiajuosčio ryšio planas (OL C 7, 2020 1 10, p. 1).

⁸⁵ Žr. 2018 m. spalio 12 d. Komisijos sprendimą C(2018) 6613 *final*, byla SA.49614 (2018/N) – Lietuva – Naujos kartos interneto prieigos infrastruktūros plėtra – RAIN 3 (OL C 424, 2018 11 23, p. 8); 2016 m. birželio 30 d. Komisijos sprendimą C(2016) 3931 *final*, byla SA.41647 – Italija – *Strategia Banda Ultralarga* (OL C 258, 2016 7 15, p. 4); 2019 m. rugpjūčio 20 d. Komisijos sprendimą C(2019) 6098 *final*, byla SA.52224 – Austrija – Plačiajuosčio ryšio projektas Karintijoje (OL C 381, 2019 11 8, p. 7).

technologijas, kokios, jų nuomone, yra tinkamiausios. Tai iš valstybių narių neatima galimybės parinkti pageidaujamą veikimo kokybę, įskaitant tinklų energijos vartojimo efektyvumą prieš procedūrą ir skirti prioritetinius balus tinkamiausiam technologiniam sprendimui arba technologinių sprendimų, pagrįstų objektyviais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, deriniui, kaip nurodyta 5.2.4.1 skirsnyje. Valstybės lėšomis finansuojamas tinklas turi sąžiningomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis suteikti prieigą visiems prieigą gauti norintiems subjektams, nepriklausomai nuo naudojamos technologijos.

5.2.4.3 Esamos infrastruktūros naudojimas

126. Esamos infrastruktūros naudojimas yra vienas iš pagrindinių veiksmų, galinčių padėti mažinti naujo plačiajuosčio tinklo diegimo sąnaudas ir poveikį aplinkai.
127. Valstybės narės turėtų skatinti įmones, norinčias dalyvauti konkursinės atrankos procedūroje, naudoti esamą infrastruktūrą. Valstybės narės taip pat turėtų skatinti šias įmones teikti išsamią informaciją apie esamą planuojamos intervencinės priemonės vietovėje joms priklausančią arba jų kontroliuojamą infrastruktūrą⁸⁶. Ta informacija turėtų būti pateikta laiku, kad į ją būtų galima atsižvelgti rengiant pasiūlymus. Kai proporcinga, atsižvelgdamos, be kita ko, į intervencinės vietovės dydį, informacijos prieinamumą ir turimą laiką, valstybės narės turėtų nustatyti, kad tos informacijos pateikimas yra dalyvavimo atrankos procedūroje sąlyga⁸⁷. Pateikiant informaciją visų pirma gali būti nurodoma: a) infrastruktūros vieta ir maršrutas, b) infrastruktūros rūšis ir dabartinis naudojimas, c) kontaktinis punktas ir d) jos naudojimo sąlygos, jei tokios yra⁸⁸.
128. Valstybės narės turi užtikrinti, kad būtų prieinama visa jų turima informacija⁸⁹ apie esamą infrastruktūrą, kuri galėtų būti naudojama plačiajuosčiams tinklams intervencinėje teritorijoje diegti. Valstybės narės raginamos remtis pagal Direktyvos 2014/61/ES 4 straipsnio 2 dalį sukurtu bendru informaciniu punktu.

5.2.4.4 Didmeninė prieiga

129. Trečiosioms šalims suteikta veiksminga didmeninė prieiga prie finansuojamų tinklų yra būtina kiekvienos valstybės pagalbos priemonės sąlyga. Visų pirma trečiųjų šalių įmonės, turėdamos didmeninę prieigą, gali konkuruoti su pasirinktu konkurso dalyviu

⁸⁶ Infrastruktūra, prie kurios jos turi teisę suteikti prieigą trečiosioms šalims.

⁸⁷ Žr. Komisijos sprendimą byloje SA. 40720 (2016/N) dėl nacionalinės plačiajuosčio ryšio schemos JK 2016–2020 m. (OL C 323, 2016 9 2, p. 2), 115 ir 116 konstatuojamosios dalys, kuriose JK valdžios institucijos reikalavo, kad visi konkurso dalyviai įsipareigotų laikytis elgesio kodekso. Elgesio kodekse nustatyti standartai, susiję su: i) informacijos, kuri turėtų būti pateikta, išsamumo lygiu; ii) terminais, per kuriuos informacija turi būti pateikta; iii) priimtinomis informacijos neatskleidimo susitarimo sąlygomis ir iv) įsipareigojimu leisti naudoti infrastruktūrą kituose pasiūlymuose. Elgesio kodekso sąlygų neatitinkantiems konkurso dalyviams nebūtų leidžiama dalyvauti viešuosiuose pirkimuose.

⁸⁸ Taip visų pirma gali būti tuo atveju, kai tokios sąlygos jau egzistuoja dėl reguliavimo įpareigojimų, kuriuos pagal Direktyvą (ES) Nr. 2018/1972 nustatė nacionalinės reguliavimo institucijos arba kitos kompetentingos institucijos, kai prieiga numatyta ankstesniame sprendime dėl valstybės pagalbos arba kai yra pateiktas komercinis didmeninis pasiūlymas.

⁸⁹ Prieiga prie šios informacijos gali būti ribojama pagal taikomas taisykles. Pavyzdžiui, prieiga prie informacijos, susijusios su fizine infrastruktūra pagal Direktyvą 2014/61/ES, gali būti ribojama dėl priežasčių, susijusių su tinklų saugumu ir vientisumu, nacionaliniu saugumu, visuomenės sveikata ar sauga, konfidencialumu arba verslo paslaptimis.

ir taip didinti pasirinkimo galimybes ir konkurenciją vietovėse, kurioms taikoma priemonė. Didmenine prieiga taip pat padeda išvengti regioninių paslaugų monopolijų atsiradimo. Sudarydama sąlygas konkurencijai tikslinėje vietovėje tokia prieiga taip pat užtikrina ir šios vietovės rinkos plėtrą ilguoju laikotarpiu. Ta prieiga nepriklauso nuo jokios išankstinės rinkos analizės, kaip tai apibrėžta Direktyvos (ES) Nr. 2018/1972 III skyriuje. Vis dėlto valstybės finansuojamam tinklui nustatytų didmeninės prieigos įsipareigojimų rūšis turėtų būti suderinta su prieigos apribojimais, nustatytais pagal sektorines taisykles. Tačiau, kadangi pagalbos gavėjai tinklui diegti naudoja ne tik nuosavus išteklius, bet ir viešąsias lėšas, jie turėtų teikti įvairesnius didmeninės prieigos produktus nei didelę įtaką rinkoje turinčios įmonės, kurioms tokį reikalavimą nustatė NRI. Tokia didmeninė prieiga turėtų būti suteikta kuo anksčiau, prieš pradėdant teikti atitinkamas paslaugas, o jei tinklo operatorius ketina teikti ir mažmenines paslaugas – likus bent šešiams mėnesiams iki tokių mažmeninių paslaugų teikimo pradžios.

130. Valstybės finansuojamame tinkle veiksminga prieiga įmonėms turi būti suteikta sąžiningomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis. Tai gali reikšti esamos infrastruktūros atnaujinimą ir jos pralaidumo didinimą, jei to reikia, ir pakankamos naujos infrastruktūros diegimą (pavyzdžiui, pakankamo dydžio kanalų, kad juos būtų galima naudoti pakankamam skaičiui tinklų ir skirtingoms tinklo topologijoms)⁹⁰.
131. Valstybės narės konkursinės atrankos procedūros dokumentuose turi nurodyti su didmeninės prieigos produktais susijusias sąlygas bei kainas ir šią informaciją paskelbti išsamioje interneto svetainėje nacionaliniu arba regioniniu lygmeniu. Plačiajai visuomenei turėtų būti suteikta prieiga prie svetainės be jokių apribojimų, įskaitant išankstinę naudotojų registraciją.
132. Siekiant užtikrinti, kad didmeninė prieiga būtų veiksminga, o prieigos prašantis asmuo galėtų teikti savo paslaugas, didmeninė prieiga taip pat turi būti suteikta toms tinklo dalims, kurių valstybė nefinansavo arba kurių pagalbos gavėjas negalėjo įdiegti⁹¹.

5.2.4.4.1 Didmeninės prieigos sąlygos

133. Visų aktyvių produktų, išskyrus virtualiojo atsiejimo prieigos (VULA), atveju veiksminga didmeninė prieiga turi būti suteikta bent dešimčiai metų.
134. VULA grįžta prieiga turi būti suteikta laikotarpiui, lygiam infrastruktūros, kurią pakeičia VULA, tarnavimo trukmei⁹².
135. Prieiga prie naujos infrastruktūros (pvz., kanalų, stulpų, skirstymo spintų ar nenaudojamos šviesolaidžio skaidulos) turi būti suteikta visai atitinkamo tinklo

⁹⁰ Priklausomai nuo intervencinės priemonės rūšies, tai gali apimti tinkamo dydžio kanalus, pakankamą nenaudojamų šviesolaidžio skaidulų kiekį, stulpų, stiebų, bokštų rūšis ir atnaujinimą, gatvėse esančių skirstymo spintų rūšį ir dydį, kad būtų užtikrintas veiksmingas atsiejimas ir t. t. Žr. 2016 m. gegužės 26 d. Komisijos sprendimą C(2016) 3208 *final*, byla SA 40720 (2016/N) – Jungtinė Karalystė – Plačiajuosčio ryšio užtikrinimas JK (OL C 323, 2016 9 2, p. 2) ir 2019 m. lapkričio 15 d. Komisijos sprendimą C(2019) 8069 *final*, byla SA.54472 (2019/N) – Airija – Nacionalinis plačiajuosčio ryšio planas (OL C 7, 2020 1 10, p. 1).

⁹¹ Pavyzdžiui, veiksminga prieiga reiškia, kad tinkama didmeninė prieiga prie aktyviosios įrangos suteikiama net ir tada, kai finansuojama tik infrastruktūra.

⁹² Kaip šiuo konkrečiu atveju, VULA pakeičia fizinį atsiejimą nuo naujos infrastruktūros, todėl taikomos tos pačios taisyklės kaip ir naujai infrastruktūrai.

elemento tarnavimo trukmei⁹³. Jei valstybės pagalba teikiama naujai infrastruktūrai, infrastruktūra turi būti pakankamai didelė, kad galėtų patenkinti esamus ir kintančius prieigą gauti norinčių subjektai poreikius⁹⁴. Šis įpareigojimas papildo norminius įpareigojimus, kuriuos gali nustatyti NRI, ir taikomas jų nepažeidžiant.

136. Valstybės narės privalo konsultuotis su NRI dėl didmeninės prieigos produktų, sąlygų ir kainodaros. NRI raginamos teikti rekomendacijas, kaip nurodyta 5.2.4.6 skirsnyje.
137. Vienodos prieigos sąlygos turi būti taikomos visam valstybės finansuojamam tinklui, įskaitant tinklo dalis, kuriose buvo naudojama esama infrastruktūra. Prieigos įsipareigojimais turi būti vykdomi neatsižvelgiant į jokių valstybės finansuojamo tinklo nuosavybės, valdymo ar naudojimo pokyčius.
138. Jei pagalbos gavėjas arba prieigą gauti norintys subjektai, kurie jungiasi prie valstybės finansuojamo tinklo, naudoja savo išteklius, jie gali nuspręsti išplėsti savo tinklus į gretimas vietas už tikslinės vietovės ribų. Prieigą gauti norintys subjektai tokius išplėtimus gali atlikti remdamiesi didmeninės prieigos įpareigojimais. Jei jie nėra susiję su pagalbos gavėju, toks išplėtimas į gretimas vietas neribojamas. Laikoma, kad prieigą gauti norintis subjektas su pagalbos gavėju nesusijęs, jeigu jie nepriklauso tai pačiai grupei ir jei jie nedalyvauja atitinkamose vienas kito įmonėse. Pagalbos gavėjų išplėtimai gali būti leidžiami, jeigu laikomasi šių bendrų apsaugos priemonių:
 - a) vykdydama viešas konsultacijas (žr. 5.2.2.4.2 skirsnį) valstybė narė turi nurodyti, kad vėlesniu etapu galimas privatus išplėtimas, ir pateikti prasmingą informaciją apie potencialią tokių išplėtimų aprėptį;
 - b) išplėtimas į gretimas vietas gali būti atliekamas tik praėjus dvejimėms metams nuo valstybės finansuojamo tinklo eksploatavimo pradžios, jeigu susiklosto viena iš šių aplinkybių:
 - i) per viešas konsultacijas suinteresuotieji subjektai įrodo, kad kiltų rizika, jog planuojamas išplėtimas būtų vykdomas į gretimą vietovę, kurią jau aptarnauja bent du nepriklausomi tinklai, užtikrinantys panašią į valstybės lėšomis finansuojamo tinklo spartą;
 - ii) gretimose vietovėse yra bent vienas tinklas, pradėjęs veikti mažiau nei prieš 5 metus iki valstybės finansuojamo tinklo veikimo pradžios ir užtikrinantis panašią į valstybės lėšomis finansuojamo tinklo spartą⁹⁵.

⁹³ Žr. 2019 m. lapkričio 15 d. Komisijos sprendimą C(2019) 8069 *final*, byla SA.54472 (2019/N) – Airija – Nacionalinis plačiajuosčio ryšio planas (OL C 7, 2020 1 10, p. 1). Kai pagalbos gavėjas nusprendžia atnaujinti arba pakeisti infrastruktūrą nesibaigus infrastruktūros, kuriai teikiama pagalba, tarnavimo trukmei, pagalbos gavėjas turės ir toliau suteikti prieigą prie naujosios infrastruktūros visą pradinę infrastruktūrai numatytą laikotarpį.

⁹⁴ Pavyzdžiui ir priklausomai nuo tinklo specifikos, kai šviesolaidžiui statomi nauji kanalai, juose turėtų būti galima pakloti bent tris nepriklausomus optinius skaidulinius kabelius, kurių kiekvienas turi kelias skaidulas, ir todėl jie turėtų galėti aptarnauti kelias įmones. Jei esamos infrastruktūros pralaidumas ribotas ir ji negali užtikrinti prieigos bent prie trijų nepriklausomų šviesolaidinių kabelių, valstybės finansuojamo tinklo operatorius turi suteikti ne mažiau kaip 50 % pralaidumo (visų pirma nenaudojamų šviesolaidžio skaidulų) norintiems naudotis prieiga subjektams pagal principą, kad prieigą gauna pirmiau jos paprašę subjektai.

⁹⁵ Šios taisyklės taip pat taikomos prijungimui prie valstybės lėšomis finansuojamų tranzitinių tinklų arba valstybės finansuojamo judriojo ryšio tinklo, kuris vėliau naudojamas fiksuotosios belaidės prieigos paslaugoms teikti tose vietovėse, kuriose jau yra fiksuotojo ryšio tinklas.

139. Jei iš viešų konsultacijų rezultatų matyti, kad esama kitų didelių konkurencijos iškraipymų rizikos, vykdyti išplėtimą pagalbos gavėjui turi būti uždrausta.

5.2.4.4.2 Didmeninės prieigos produktai

5.2.4.4.2.1 Fiksuotojo ryšio prieigos tinklai, diegiami baltosiose vietovėse

140. Valstybės finansuojamas tinklas turi užtikrinti bent bitų srauto prieigą, prieigą prie nenaudojamos šviesolaidžio skaidulos ir infrastruktūros, įskaitant gatvėse esančias skirstymo spintas, stulpus, stiebus, bokštus ir kanalus.

141. Be to, valstybės narės turi užtikrinti, kad valstybės finansuojamas tinklas užtikrintų bent fizinį atsiejimą arba virtualią atsietą prieigą (VULA). Kad bet kuri VULA produktą būtų galima laikyti didmeninės prieigos produktu, jį turi iš anksto patvirtinti NRI arba kita kompetentinga institucija.

5.2.4.4.2.2 Fiksuotojo ryšio prieigos tinklai, diegiami pilkosiose ir juodosiose vietovėse

142. Valstybės finansuojamas tinklas turi teikti bent a) 140 punkte nurodytus didmeninės prieigos produktus ir b) fizinį atsiejimą.

143. Valstybės narės gali laikyti, kad tikslinga nenustatyti fizinio atsiejimo, o vietoj to reikalauti teikti VULA. Tokiu atveju valstybės narės turi nurodyti savo ketinimą nukrypti nuo pareigos užtikrinti fizinį atsiejimą ir per viešas konsultacijas nurodyti tokio pasirinkimo priežastis. Valstybės narės turi įrodyti, kad fizinio atsiejimo nuostatos pakeitimas VULA teikimu nekelia netinkamo konkurencijos iškraipymo pavojaus, atsižvelgiant į viešų konsultacijų rezultatus ir rinkos bei atitinkamos vietovės ypatybes⁹⁶. Tuo remdamasi Komisija įvertins, ar VULA teikimas, o ne fizinis atsiejimas užtikrina, kad pagalba būtų proporcinga.

5.2.4.4.2.3 Judriojo ryšio prieigos tinklai

144. Valstybės finansuojamame tinkle turi būti teikiamas pagrįstas rinkinys didmeninės prieigos produktų, atsižvelgiant į rinkos charakteristikas, siekiant užtikrinti veiksmingą prieigą prie subsidijuojamo tinklo. Tai apima bent tarptinklinį ryšį ir prieigą prie stulpų, stiebų, bokštų ir kanalų. Kai tik jie taps prieinami, valstybės finansuojamas tinklas turės suteikti reikiamus prieigos produktus, kad būtų galima išnaudoti pažangesnes⁹⁷ judriojo ryšio tinklą, pavyzdžiui, 5G ir būsimų kartų judriojo ryšio tinklą, savybes⁹⁸.

5.2.4.4.2.4 Tranzitiniai tinklai

145. Valstybės finansuojamas tinklas turi užtikrinti bent vieną aktyvią paslaugą ir prieigą prie stulpų, stiebų, bokštų, kanalų ir nenaudojamų šviesolaidžio skaidulų.

⁹⁶ Tokios savybės gali būti susijusios su elektroninių ryšių rinkose taikomu *ex ante* reguliavimu, rinkoje veikiančių operatorių (tik didmeninių arba vertikaliai integruotų plačiajuosčio ryšio paslaugų teikėjų) verslo modeliu, valstybės pagalbos intervencijos projekto apimtimi, fizinio atsiejimo naudojimu atitinkamoje valstybėje narėje ir kt.

⁹⁷ Pavyzdžiui, keliems operatoriams prieigą suteikiantis tinklas (MORAN), kelių operatorių pagrindinis tinklas (MOCN), tinklo padalijimas.

⁹⁸ Skirdamos pagalbą valstybės narės turi užtikrinti, kad stiebai ir bokštai galėtų suteikti tokią prieigą, atsižvelgiant į esamą ir besikeičiančią rinkos struktūrą.

146. Valstybės narės turi numatyti, kad būtų užtikrintas pakankamas naujos infrastruktūros pralaidumas (pavyzdžiui, pakankamai dideli kanalai, kad juose būtų galima įdiegti optines skaidulas siekiant patenkinti numatomus visų prieigą gauti norinčių subjektų poreikius), jei tai būtina siekiant užtikrinti veiksmingą prieigą sąžiningomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis.

5.2.4.4.3 Didmeninė prieiga remiantis pagrįsta paklausa

147. Taikydamos išimtį 5.2.4.4.2 skirsnioje nustatytoms sąlygoms, valstybės narės gali apriboti tam tikrų didmeninės prieigos produktų teikimą tik pagrįstos prieigą gauti norinčio subjekto paklausos atveju, jei dėl tokių produktų teikimo neproporcingai padidėtų investicinės išlaidos ir tai neduotų reikšmingos naudos, susijusios su padidėjusia konkurencija.
148. Tam, kad Komisija patvirtintų tokią išimtį, valstybė narė turi pateikti pagrindimą remdamasi tos konkrečios intervencinės priemonės charakteristikomis. Toks pagrindimas turėtų būti pagrįstas tinkamai pagrįstais ir objektyviais kriterijais, pavyzdžiui, mažu atitinkamų vietovių gyventojų tankiu, tikslinės vietovės dydžiu arba pagalbos gavėjų dydžiu⁹⁹. Valstybės narės, remdamosi išsamiais ir objektyviais išlaidų skaičiavimais, kiekvieno prieigos produkto, kuris nebus teikiamas, atveju turi įrodyti, kad dėl to produkto tiekimo neproporcingai padidėtų intervencinės priemonės sąnaudos.
149. Prieigą gauti norinčio subjekto prašymas laikomas pagrįstu, jeigu a) prieigą gauti norintis subjektas pateikia verslo planą, kuriuo pagrindžiamas produkto plėtojimas valstybės finansuojamame tinkle, ir b) kita įmonė toje pačioje geografinėje vietovėje nesiūlo panašaus prieigos produkto, kurio kainos lygiavertės kainoms, taikomoms tankiau apgyvendintose vietovėse¹⁰⁰.
150. Jei prašymas suteikti prieigą yra pagrįstas, papildomas išlaidas, susijusias su prašymo suteikti prieigą patenkinimu, turi padengti pagalbos gavėjas.

⁹⁹ Pavyzdžiui, žr. 2011 m. spalio 19 d. Komisijos sprendimą C(2011) 7285 *final*, byla N 330/2010 – Prancūzija – *Programme national «Très Haut Débit»* – Volet B (OL C 364, 2011 12 14, p. 2) ir 2012 m. lapkričio 20 d. Komisijos sprendimą C(2012) 8223 *final*, byla SA.33671 (2012/N) – Jungtinė Karalystė – Nacionalinė plačiajuosčio ryšio schema JK – plačiajuosčio ryšio užtikrinimas JK (OL C 16, 2013 1 19, p. 2).

¹⁰⁰ Komisija, atlikdama proporcingumo analizę ir atsižvelgdama į atvejo charakteristikas bei bendros pusiausvyros tyrimą, gali laikyti priimtinais kitas sąlygas. Pavyzdžiui, žr. 2011 m. spalio 19 d. Komisijos sprendimą C(2011) 7285 *final*, byla N 330/2010 – Prancūzija – *Programme national «Très Haut Débit»* – Volet B (OL C 364, 2011 12 14, p. 2) ir 2012 m. lapkričio 20 d. Komisijos sprendimą C(2012) 8223 *final*, byla SA.33671 (2012/N) – Jungtinė Karalystė – Nacionalinė plačiajuosčio ryšio schema JK – plačiajuosčio ryšio užtikrinimas JK (OL C 16, 2013 1 19, p. 2). Jei sąlygos tenkinamos, prieiga turėtų būti suteikiama per konkrečioje rinkoje įprastą laikotarpį. Konflikto atveju pagalbą teikianti institucija turėtų prašyti NRI arba kitos kompetentingos nacionalinės įstaigos patarimo.

5.2.4.4.4 Didmeninės prieigos kainų nustatymas

151. Nustatydamos didmeninės prieigos produktų kainas valstybės narės turi užtikrinti, kad kiekvieno prieigos produkto didmeninės prieigos kaina būtų pagrįsta vienu iš šių lyginamųjų standartų ir kainų nustatymo principų:
- a) vidutinėmis paskelbtomis didmeninėmis kainomis, vyraujančiomis kitose palyginamose ir konkurencingesnėse valstybės narės vietovėse;
 - b) reguliuojamomis kainomis, kurias NRI jau nustatė arba patvirtino atitinkamoms rinkoms ir paslaugoms;
 - c) susiejimo su sąnaudomis arba kainų kontrolės metodika, privaloma pagal sektoriaus reguliavimo sistemą.
152. Su NRI turėtų būti konsultuojamasi dėl didmeninės prieigos produktų ir didmeninės prieigos sąlygų, įskaitant kainas ir susijusius ginčus, kaip nurodyta 5.2.4.6 skirsnyje.

5.2.4.4.5 Lėšų susigrąžinimas

153. Pagalbos suma valstybės intervencinėms priemonėms, kuriomis remiamas fiksuotojo ir judriojo ryšio tinklo diegimas, dažnai nustatoma *ex ante* pagrindu, kad būtų padengtas tikėtinas trūkstamas finansavimas per infrastruktūros, kuriai teikiama pagalba, tarnavimo laiką.
154. Tokiu atveju, kadangi būsimos sąnaudos ir pajamos paprastai yra neapibrėžtos, valstybės narės turėtų atidžiai stebėti kiekvieno valstybės finansuojamo projekto¹⁰¹ įgyvendinimą per visą infrastruktūros, kuriai teikiama pagalba, tarnavimo laiką ir numatyti lėšų susigrąžinimo mechanizmą. Šis mechanizmas leidžia tinkamai atsižvelgti į informaciją, kurios pagalbos gavėjas negalėjo įvertinti pradiniam verslo plane prašydamas valstybės pagalbos. Veiksnių, kurie gali turėti įtakos projekto pelningumui ir kuriuos gali būti sunku ar net neįmanoma pakankamai tiksliai nustatyti *ex ante*, pavyzdžiai: a) faktinės tinklo diegimo sąnaudos, b) faktinės pajamos, gaunamos teikiant pagrindines paslaugas, c) faktinis naudojimas ir d) faktinės pajamos, gaunamos teikiant nepagrindines paslaugas¹⁰².
155. Valstybės narės turi įgyvendinti lėšų susigrąžinimo mechanizmą bent per infrastruktūros, kuriai teikiama pagalba, tarnavimo laikotarpį, jei projekto pagalbos suma viršija 10 mln. EUR. Valstybės narės turi iš anksto skaidriai ir aiškiai nustatyti to mechanizmo taisykles konkursinės atrankos procedūros dokumentuose.
156. Lėšų susigrąžinimas nebūtinai, jei projektas vykdomas taikant tiesioginių investicijų modelį, pagal kurį viešojo sektoriaus institucija kuria ir valdo tik didmeninį valstybei

¹⁰¹ Tai apima individualias pagalbos dotacijas pagal valstybės pagalbos schemą.

¹⁰² Pavyzdžiui, lėšų susigrąžinimo mechanizmas gali padėti susigrąžinti pelną, kuris yra didesnis nei pagrįstai tikėtasi, pavyzdžiui, dėl: i) didesnio nei prognozuota plačiajuosčio ryšio produktų naudojimo, kuris lemia papildomą pelną ir mažesnę investicijų atotrūkį ir ii) didesnių nei prognozuota pajamų iš kitų nei plačiajuosčio ryšio produktų, kurios lemia papildomą pelną ir mažesnę investicijų atotrūkį (pavyzdžiui, pajamos iš naujų didmeninės prieigos produktų). Žr. 2016 m. gegužės 26 d. Komisijos sprendimą C(2016) 3208 *final*, byla SA 40720 (2016/N) – Jungtinė Karalystė – Plačiajuosčio ryšio užtikrinimas JK (OL C 323, 2016 9 2, p. 2).

priklausantį tinklą turėdama vienintelį tikslą – suteikti sąžiningą ir nediskriminacinę prieigą visoms įmonėms¹⁰³.

157. Įvairūs veiksniai gali turėti teigiamą arba neigiamą poveikį pagalbos gavėjo verslo planui, todėl lėšų susigrąžinimo mechanizmas turėtų būti sukurtas taip, kad būtų įvertinti ir subalansuoti du uždaviniai: a) jis turėtų leisti valstybei narei atgauti sumas, viršijančias pagrįstą pelną¹⁰⁴; b) jis neturėtų mažinti įmonių paskatų dalyvauti konkursinės atrankos procedūroje¹⁰⁵ ir siekti išlaidų veiksmingumo (didesnio našumo) diegiant tinklą. Siekdamos tinkamos šių dviejų tikslų pusiausvyros valstybės narės turėtų nustatyti kriterijus, kurie skatintų našumo didėjimą¹⁰⁶.
158. Skatinamoji suma turi būti ne didesnė kaip 30 % pagrįsto pelno. Valstybės narės neturėtų susigrąžinti jokio papildomo pelno, neviršijančio šios ribos (t. y. pagrįsto pelno, padidinto skatinamąja suma¹⁰⁷). Visas ribą viršijantis pelnas turi būti padalytas tarp pagalbos gavėjo ir valstybės narės, atsižvelgiant į pagalbos intensyvumą, kurį lemia konkursinės atrankos procedūros rezultatas¹⁰⁸.
159. Lėšų susigrąžinimo mechanizmuose taip pat turi būti atsižvelgiama į pelną, gautą iš kitų sandorių, susijusių su valstybės finansuojamu tinklu. Pavyzdžiui, jei valstybės finansuojamam tinklui kurti ar eksploatuoti specialiai įsteigiama įmonė ir esamas tos įmonės akcininkas per 7 metų laikotarpį nuo tinklo sukūrimo arba per 10 metų laikotarpį nuo pagalbos skyrimo parduoda visas įmonės akcijas arba jų dalį, valstybė narė privalo susigrąžinti visą sumą, kuria akcijų pardavimo pajamos viršija kainą, už kurią pardavęs akcijas esamas akcininkas gautų pagrįstą pelną¹⁰⁹.

5.2.4.5 Apskaitos atskyrimas

160. Kad pagalba išliktų proporcinga, būtų išvengta per didelės kompensacijos ar kryžminio veiklos, kuriai pagalba neteikiama, subsidijavimo, pagalbos gavėjas turi užtikrinti apskaitos atskyrimą tam, kad būtų aiškiai nustatytos tinklo, įdiegto

¹⁰³ Kitais atvejais, pavyzdžiui, susijusiais su tam tikrais viešosios nuosavybės modeliais, gali reikėti taikyti lėšų susigrąžinimo mechanizmą. Pavyzdžiui, žr. 2016 m. gegužės 26 d. pavyzdžiui Komisijos sprendimą C(2016) 3208 *final*, byla SA 40720 (2016/N) – Jungtinė Karalystė – Plačiajuosčio ryšio užtikrinimas JK (OL C 323, 2016 9 2, p. 2).

¹⁰⁴ Pagrįstas pelnas turi atitikti kapitalo grąžos normą, kurios turėtų reikalauti įprasta bendrovė atsižvelgdama į plačiajuosčio ryšio sektoriui būdingos rizikos lygį ir teikiamų paslaugų rūšį. Reikalaujama kapitalo grąžos norma paprastai nustatoma pagal svertinę vidutinę kapitalo kainą (WACC).

¹⁰⁵ Dalyvavimas konkursinės atrankos procedūroje priklauso nuo numatomo pelno ir nuostolių. Nuostoliai gali atsirasti, pavyzdžiui, jei konkurso dalyvis per daug optimistiškai vertina tikėtinas būsimas pajamas iš plačiajuosčio ryšio paslaugų teikimo arba jei atsiranda nenumatytų išlaidų. Pagalbą teikianti institucija jokių nenumatytų nuostolių nekompensuoja, todėl griežtas lėšų susigrąžinimo mechanizmas nuo būsimo pelno gali didinti bendrą investuotojo riziką ir atgrasyti nuo dalyvavimo konkursinėje atrankos procedūroje.

¹⁰⁶ Dėl padidėjusio našumo teikiamos paslaugos kokybė neturi sumažėti.

¹⁰⁷ Jei pagrįstas pelnas yra 10 %, didžiausia skatinamoji suma būtų 3 %.

¹⁰⁸ Pavyzdžiui, jei pagrįstas pelnas yra 10 % ir taikoma didžiausia 3 % skatinamoji suma, valstybės narės neturėtų susigrąžinti jokio pelno, kuris neviršija 13 %. Jei faktinis pelnas yra 20 %, o pagalbos intensyvumas – 70 %, pelno skirtumas tarp 13 % ir 20 % bus paskirstytas taip: 70 % – valstybei narei ir 30 % – investuotojui į plačiajuosčių ryšių.

¹⁰⁹ Pavyzdžiui, tuo atveju, kai akcininkui priklauso 40 % pagalbą gaunančios bendrovės akcijų, o bendrovės grynoji dabartinė vertė (GDV), taikant pagrįstą pelną kaip diskonto normą, yra X, jei akcininkas parduoda savo akcijas už bendrą sumą, lygią Y, valstybė narė privalo iš to akcininko susigrąžinti $Y - 40 \% * X$.

panaudojant valstybės lėšas, diegimui ir eksploatavimui reikalingos sąnaudos ir jį eksploatuojant gautos pajamos.

5.2.4.6 NRI, nacionalinių konkurencijos institucijų, nacionalinių kompetencijos centrų ir plačiajuosčio ryšio kompetencijos biurų vaidmuo

161. Rengiant tinkamiausią valstybės intervencinę priemonę plačiajuosčiam tinklui remti, ypač svarbus yra NRI vaidmuo. Dėl joms priskirto svarbaus vaidmens sektoriniame reguliavime NRI įgijo techninių žinių ir praktinės patirties, todėl jos geriausiai gali padėti valdžios institucijoms valstybės intervencinių priemonių rengimo klausimais.
162. Valstybės narės raginamos sistemingai įtraukti NRI į valstybės intervencinių priemonių rengimą, įgyvendinimą ir stebėseną, visų pirma (tuo neapsiribojant): a) nustatant tikslines vietas (vykdant kartografavimą ir viešas konsultacijas), b) vertinant esminio pokyčio reikalavimų įvykdymą ir c) konfliktų sprendimo mechanizmus, be kita ko, ginčų, susijusių su bet kuriuo iš tų aspektų, atveju.
163. Atsižvelgiant į ypatingą NRI patirtį, susijusią su nacionalinėmis rinkomis, valstybės narės privalo su jomis konsultuotis, nes jos gali geriausiai patarti dėl: a) didmeninės prieigos produktų, sąlygų ir kainodaros (5.2.4.4 skirsnis) ir b) esamos infrastruktūros, kuriai taikomas *ex ante* reguliavimas (5.2.4.3 skirsnis). NRI suteikus reikalingas kompetencijas dalyvauti valstybės intervencinėse priemonėse siekiant diegti plačiajuosčius tinklus, valstybė narė turėtų NRI atsiųsti išsamų pagalbos priemonių aprašymą likus bent dviem mėnesiams iki pranešimo apie valstybės pagalbą, kad NRI turėtų pakankamai laiko pateikti savo nuomonę.
164. Atsižvelgdamos į geriausią praktiką ir pagal savo kompetencijas reguliavimo sistemoje NRI gali vietos valdžios institucijoms teikti gaires dėl, be kita ko, rinkos analizės atlikimo ir didmeninės prieigos produktų bei kainos nustatymo apibrėžimo. Šiose gairėse turėtų būti atsižvelgta į reguliavimo sistemą ir Komisijos pateiktas rekomendacijas¹¹⁰.
165. Be NRI įtraukimo, valstybės narės taip pat gali konsultuotis su nacionalinėmis konkurencijos institucijomis, pavyzdžiui, kad gautų patarimų, kaip nustatyti vienodas sąlygas įmonėms ir išvengti neproporcingai didelės valstybės lėšų dalies skyrimo vienai įmonei, taip sustiprinant jos (galbūt jau dominuojančią) padėtį rinkoje¹¹¹.
166. Valstybės narės gali įsteigti nacionalinius kompetencijos centrus, kaip antai plačiajuosčio ryšio kompetencijos biurus, kurie gali padėti valdžios institucijoms

¹¹⁰ Tai padidintų skaidrumą, sumažintų vietos institucijoms tenkančią administracinę naštą, o nacionalinėms reguliavimo institucijoms nereikėtų atskirai nagrinėti kiekvienos valstybės pagalbos bylos.

¹¹¹ Žr., pavyzdžiui, 2012 m. sausio 17 d. Prancūzijos konkurencijos institucijos nuomonę Nr. 12-A-02 dėl prašymo Senato ekonomikos, tvaraus vystymosi ir regioninio planavimo komitetui pateikti nuomonę dėl vietos valdžios institucijų dalyvavimo diegiant labai didelės spartos tinklus [Avis No 12-A-02 du 17 janvier 2012 de l'Autorité de la concurrence relatif à une demande d'avis de la commission de l'économie, du développement durable et de l'aménagement du territoire du Sénat concernant le cadre d'intervention des collectivités territoriales en matière de déploiement des réseaux à très haut débit].

parengti tinkamą valstybės intervencinę priemonę plačiajuosčių tinklų diegimui remti¹¹².

5.2.5 *Skaidrumas, ataskaitų teikimas, pagalbos stebėseną*

167. Valstybės narės privalo laikytis 7 skirsnyje nustatytų skaidrumo, ataskaitų teikimo ir pagalbos stebėsenos reikalavimų.

5.3 Neigiamas poveikis konkurencijai ir prekybai

168. Pagalba fiksuotojo ir judriojo ryšio tinklams diegti gali turėti neigiamą poveikį rinkai ir valstybių narių tarpusavio prekybai.
169. Komisija vertina konkurencijos iškraipymo dydį ir poveikį prekybai pagal poveikį konkurentams ir galimą privačiųjų investicijų išstūmimą. Valstybės parama taip pat gali paskatinti vietos paslaugų teikėjus naudotis valstybės finansuojamo tinklo teikiamomis paslaugomis, o ne rinkos sąlygomis teikiamomis paslaugomis. Be to, jeigu tikėtina, kad pagalbos gavėjas bus įmonė, kuri jau dominuoja rinkoje arba gali imti dominuoti pasinaudodamas viešąja investicija, dėl tokios pagalbos gali susilpnėti konkurencinis spaudimas, kurį konkurentai daro tokiai įmonei. Net jei iškraipymai individualiu lygmeniu laikytini ribotais, bendrajame lygmenyje pagalbos schemos vis tiek gali lemti didesnius iškraipymus.

5.4 Teigiamo pagalbos poveikio palyginimas su neigiamu poveikiu konkurencijai ir prekybai

170. Komisija stengsis subalansuoti teigiamą planuojamos pagalbos poveikį remiamai ekonominei veiklai su faktiniu ir galimu neigiamu poveikiu konkurencijai ir prekybos sąlygoms. Kad valstybės pagalba būtų suderinama su vidaus rinka, teigiamas poveikis turi nusverti jos neigiamą poveikį.
171. Pirma, Komisija įvertins teigiamą pagalbos poveikį remiamai ekonominei veiklai, įskaitant jos indėlį siekiant skaitmeninės politikos tikslų. Valstybė narė, remdamasi priešingos padėties analize, turi įrodyti, kad priemonė turės teigiamą poveikį, palyginti su padėtimi, kuri bus nesuteikus pagalbos. Kaip nurodyta 5.2.1 skirsnyje, teigiamas poveikis gali būti valstybės intervencinės priemonės tikslų įgyvendinimas – pavyzdžiui, naujo tinklo įdiegimas rinkoje, užtikrinant papildomą pralaidumą ir spartą, mažesnes kainas, didesnę pasirinkimą galutiniams naudotojams, aukštesnę kokybę ir inovacijas. Tai taip pat padėtų užtikrinti geresnę galutinių naudotojų prieigą prie internetinių išteklių ir turėtų skatinti didesnę paklausą. Dėl to tai taip pat gali prisidėti prie bendrosios skaitmeninės rinkos kūrimo užbaigimo ir bus naudinga visai Sąjungos ekonomikai.

¹¹² Žr., pvz., 2008 m. lapkričio 5 d. Komisijos sprendimą K(2008) 6705, byla N 237/08 – Vokietija – Plačiajuosčio ryšio parama Žemutinėje Saksonijoje (OL C 18, 2009 1 24, p. 1); 2012 m. lapkričio 20 d. Komisijos sprendimą C(2012) 8223 *final*, byla SA.33671 (2012/N) – Jungtinė Karalystė – Nacionalinė plačiajuosčio ryšio schema JK – plačiajuosčio ryšio užtikrinimas JK (OL C 16, 2013 1 19, p. 2) ir 2016 m. gegužės 26 d. Komisijos sprendimą C(2016) 3208 *final*, byla SA.40720 (2016/N) – Jungtinė Karalystė – plačiajuosčio ryšio užtikrinimas JK (OL C 323, 2016 9 2, p. 2).

172. Be to, Komisija prireikus taip pat gali atsižvelgti į tai, ar pagalba daro kitą teigiamą poveikį – pavyzdžiui, ar didina tinklo operacijų ar su Sąjungos politikos kryptimis, tokiomis kaip Europos žaliasis kursas, susijusį energijos vartojimo efektyvumą.
173. Antra, valstybės narės turi įrodyti, kad neigiamas poveikis yra kiek įmanoma labiau apribotas. Rengdamos priemonę valstybės narės turėtų atsižvelgti į pagalbos būtinumą, tinkamumą ir proporcingumą (5.2.2, 5.2.3 ir 5.2.4 skirsniai), pavyzdžiui, projektų dydį, individualias ir bendras pagalbos sumas, naudos gavėjų charakteristikas (pavyzdžiui, ar jie turi didelę įtaką rinkoje) ir į tikslinių vietovių savybes (pavyzdžiui, esamų arba patikimai suplanuotų tinklų skaičių konkrečioje vietovėje). Kad Komisija galėtų įvertinti galimą neigiamą poveikį, valstybės narės raginamos pateikti turimus poveikio vertinimus ir ankstesnių panašių schemų *ex post* vertinimus.

6. NAUDOJIMĄ SKATINANČIŲ PRIEMONIŲ SUDERINAMUMO VERTINIMAS

174. Galimybė naudotis plačiajuosčiu tinklu yra būtina sąlyga norint užsisakyti plačiajuosčio ryšio paslaugas. Tačiau kai kuriais atvejais to gali nepakakti siekiant užtikrinti, kad galutinių naudotojų poreikiai (visų pirma nurodyti 53 ir 61 punktuose) būtų patenkinti ir kad būtų sukurta nauda visai visuomenei.
175. To priežastis gali būti palyginti nedidelis galutinių naudotojų polinkis užsisakyti plačiajuosčio ryšio paslaugas. Tokį mažą polinkį gali lemti įvairios priežastys, pavyzdžiui: a) plačiajuosčio ryšio paslaugų užsakymo kainos ekonominis poveikis galutiniams naudotojams apskritai arba tam tikroms pažeidžiamų galutinių naudotojų kategorijoms ir b) žinių apie plačiajuosčio ryšio paslaugų teikiamą naudą neturėjimas.
176. Siekiant pašalinti konkretų rinkos nepakankamumą, susijusį su esamų plačiajuosčio ryšio paslaugų naudojimu, gali būti naudinga taikyti tokias paklausos didinimo priemones kaip kuponai, kurios yra skirtos mažinti galutinių naudotojų išlaidas. Plačiai paplitusi ir įperkama prieiga prie ryšio paslaugų daro teigiamą išorinį poveikį, nes leidžia spartinti augimą ir inovacijų diegimą visuose ekonomikos sektoriuose. Kai dėl, pavyzdžiui, didelių mažmeninių kainų neįmanoma užtikrinti įperkamos prieigos prie tinkamų plačiajuosčio ryšio paslaugų, valstybės pagalba gali padėti ištaisyti tokį rinkos nepakankamumą. Tokiais atvejais teikiama valstybės pagalba gali turėti teigiamą poveikį.
177. Kuponai nelaikomi pagalba galutiniams naudotojams, įskaitant atskirus vartotojus, jei tie galutiniai naudotojai nevykdo ekonominės veiklos, kuriai taikoma Sutarties 107 straipsnio 1 dalis. Tačiau kuponai gali būti laikomi pagalba galutiniams naudotojams, jei jie vykdo ekonominę veiklą, kuriai taikoma Sutarties 107 straipsnio 1 dalis. Vis dėlto, atsižvelgiant į ribotą kuponų vertę, daugeliu atvejų tokiai pagalbai būtų taikomas *De minimis* pagalbos reglamentas¹¹³.
178. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika patvirtina, kad kai nauda suteikiama galutiniams naudotojams, kaip antai ekonominės veiklos nevykdantiems atskiroms

¹¹³ 2013 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1407/2013 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai (OL L 352, 2013 12 24, p. 1).

vartotojams, vis tiek gali būti laikoma, jog naudą gauna ir tam tikros įmonės ir ji gali būti laikytina valstybės pagalba pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį¹¹⁴.

179. Taigi kuponai gali būti laikomi pagalba elektroninių ryšių sektoriaus įmonėms, kurios galės pagerinti arba padidinti savo paslaugų, teikiamų naudojant esamus plačiajuosčius tinklus, pasiūlą ir taip sustiprinti savo padėtį rinkoje kitų plačiajuosčio ryšio sektoriaus įmonių atžvilgiu. Toms įmonėms taikoma valstybės pagalbos kontrolė, jei jų gaunama nauda viršija *de minimis* lygį.
180. Kuponų priemonės negali būti numatytos vietovėse, kuriose nėra tinklo, teikiančio reikalavimus atitinkančias paslaugas.

6.1 Socialiniai kuponai

181. Socialiniais kuponais siekiama padėti tam tikriems individualiems vartotojams įsigyti arba išlaikyti plačiajuosčio ryšio paslaugas. Jie gali būti suderinami su vidaus rinka pagal Sutarties 107 straipsnio 2 dalies a punktą kaip „*socialinio pobūdžio pagalba individualiems vartotojams, jei ji yra teikiama nediskriminuojant atitinkamų gaminių dėl jų kilmės*“.
182. Kad socialiniai kuponai būtų suderinami pagal Sutarties 107 straipsnio 2 dalies a punktą, jie turi būti skirti tam tikrų kategorijų individualiems vartotojams, kurių finansinės aplinkybės pateisina pagalbos skyrimą dėl socialinių priežasčių (pavyzdžiui, mažas pajamas gaunantiems šeimoms, studentams, moksleiviams ir t. t.)¹¹⁵. Tuo tikslu valstybės narės, remdamosi objektyviais kriterijais, turi nustatyti vartotojų kategorijas, kurioms ketinama taikyti socialinių kuponų schemas¹¹⁶.
183. Tinkamos finansuoti išlaidos gali būti mėnesinis mokestis, standartinės¹¹⁷ įrengimo išlaidos ir galinis įrenginys, būtinas, kad vartotojai galėtų naudotis plačiajuosčio ryšio paslaugomis. Vidaus laidų tiesimo ir tam tikro riboto diegimo išlaidos vartotojo privačiame būste arba viešosiose patalpose, esančiose netoli vartotojo privataus būsto, taip pat gali būti kompensuojamos tokia apimtimi, kokia jos yra būtinos paslaugos teikimui.
184. Socialiniai kuponai gali būti naudojami naujoms plačiajuosčio ryšio paslaugoms užsakyti arba esamiems užsakytiems planams išlaikyti (reikalavimus atitinkančios paslaugos).
185. Reikalavimas vengti bet kokios diskriminacijos dėl gaminių kilmės [žr. 181 punktą] vykdomas laikantis technologinio neutralumo principo. Vartotojai turi turėti galimybę socialiniu kuponu įsigyti tinkamas plačiajuosčio ryšio paslaugas iš bet kurio jas

¹¹⁴ 2009 m. kovo 4 d. Sprendimo *Italija prieš Komisiją*, T-424/05, EU:C:2009:49, 108 punktas; 2011 m. liepos 28 d. Sprendimo *Mediaset prieš Komisiją*, C-403/10 P, EU:C:2011:533, 81 punktas.

¹¹⁵ Žr. Komisijos sprendimus: 2020 m. gruodžio 4 d. sprendimas C(2020) 8441 *final*, byla SA.57357 (2020/N) – Graikija – Plačiajuosčio ryšio kuponų schema studentams (OL C 41, 2021 2 5, p. 4); 2020 m. rugpjūčio 4 d. sprendimas C(2020) 5269 *final*, byla SA.57495 (2020/N) – Italija – Plačiajuosčio ryšio kuponai tam tikrų kategorijų šeimoms (OL C 326, 2020 10 2, p. 1).

¹¹⁶ Nacionalinėse taisyklėse gali būti numatytos įvairios įgyvendinimo priemonės. Pavyzdžiui, pagal socialinių kuponų schemą gali būti numatyti planuojami mokėjimai tiesiogiai vartotojams arba tiesiogiai vartotojų pasirinktam paslaugų teikėjui.

¹¹⁷ Standartinės išlaidos yra tos, kurios taikomos visiems vartotojams, neatsižvelgiant į konkrečias jų aplinkybes.

teikiančio teikėjo, nepriklausomai nuo paslaugos teikimo technologijos. Socialinių kuponu schema turi būti užtikrintos vienodos sąlygos visiems galimiems paslaugų teikėjams, ja vartotojams turi būti pasiūlytas kuo platesnis paslaugų teikėjų pasirinkimas. Tuo tikslu valstybė narė privalo sukurti visų reikalavimus atitinkančių paslaugų teikėjų internetinį registrą arba įgyvendinti lygiavertį alternatyvų metodą, kuris užtikrintų valstybės intervencijos atvirumą, skaidrumą ir nediskriminacinį pobūdį. Vartotojai turi turėti galimybę susipažinti su tokia informacija apie visas įmones, galinčias teikti reikalavimus atitinkančias paslaugas. Visos įmonės, galinčios teikti reikalavimus atitinkančias plačiajuosčio ryšio paslaugas remiantis objektyviais ir skaidriais kriterijais (pavyzdžiui, gebėjimą atitikti minimalius tokių paslaugų teikimo reikalavimus), turi turėti galimybę, pateikus prašymą, būti įtrauktos į internetinį registrą arba bet kurią kitą alternatyvią valstybės narės pasirinktą vietą. Registre (arba pasirinktoje alternatyvioje vietoje) taip pat gali būti pateikta papildomos informacijos, skirtos padėti vartotojams, pvz., apie skirtingų įmonių teikiamų paslaugų rūšis.

186. Valstybės narės privalo surengti viešas konsultacijas dėl pagrindinių schemos bruožų. Viešos konsultacijos turi trukti bent 30 dienų.
187. Valstybės narės gali įgyvendinti papildomas apsaugos priemones, padedančias išvengti galimo netinkamo vartotojų, paslaugų teikėjų ar kitų susijusių naudos gavėjų naudojimosi socialiniais kuponais. Pavyzdžiui, tam tikromis aplinkybėmis, kai subsidijuojamos tik užsakomos naujos reikalavimus atitinkančios paslaugos, gali prireikti ir papildomų apsaugos priemonių, kurios užtikrintų, kad socialiniai kuponai nebus naudojami plačiajuosčio ryšio paslaugoms įsigyti, jei kitas to paties namų ūkio narys jau yra užsisakęs reikalavimus atitinkančią paslaugą.
188. Be to, valstybės narės privalo laikytis 7 skirsnyje nustatytų skaidrumo, ataskaitų teikimo ir stebėsenos reikalavimų.

6.2 Ryšio paslaugoms finansuoti skirti kuponai

189. Ryšio paslaugoms finansuoti skirti kuponai gali būti skirti platesnėms galutinių naudotojų kategorijoms (pvz., kuponai vartotojams arba tam tikroms įmonėms, kaip antai mažosioms ir vidutinėms įmonėms), siekiant skatinti naudojimąsi plačiajuosčio ryšio paslaugomis, kurios prisideda prie ekonominės veiklos plėtros. Tokios priemonės gali būti laikomos suderinamomis su vidaus rinka pagal Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punktą.
190. Komisija laikys tokias priemones suderinamas, jei jos padeda plėtoti ekonominę veiklą (pirmoji sąlyga) ir nedarą per didelės neigiamos įtakos prekybos sąlygoms tokia apimtimi, kuri prieštarauja bendram interesui (antroji sąlyga).

6.2.1 Pirmoji sąlyga – ekonominės veiklos plėtros skatinimas

191. Komisija mano, kad ryšio paslaugoms finansuoti skirtų kuponų schemos, kuriomis veiksmingai prisidedama prie tam tikrų plačiajuosčio ryšio paslaugų diegimo, gali padėti plėtoti įvairią ekonominę veiklą didinant junglumą ir prieigą prie plačiajuosčio

ryšio paslaugų tais atvejais, kai atitinkamų paslaugų įsisavinimas rinkoje yra nepakankamas¹¹⁸.

192. Valstybės narės turi įrodyti, kad ryšio paslaugoms finansuoti skirtų kuponų schemos turi skatinamąjį poveikį.
193. Ryšio paslaugoms finansuoti skirtais kuponais turėtų būti padengiama tik iki 50 proc. tinkamų finansuoti išlaidų¹¹⁹. Tinkamos finansuoti išlaidos gali būti mėnesinis mokestis, standartinės įrengimo išlaidos ir galinis įrenginys, būtinas, kad galutiniai paslaugų gavėjai galėtų naudotis plačiajuosčio ryšio paslaugomis. Vidaus laidų tiesimo ir tam tikro riboto diegimo išlaidos galutinių naudotojų privačiuose būstuose arba viešosiose patalpose, esančiose netoli galutinių naudotojų privačių būstų, taip pat gali būti kompensuojamos tokia apimtimi, kokia jos yra būtinos paslaugos teikimui.
- 6.2.2 *Antroji sąlyga – pagalba negali turėti neigiamo poveikio prekybos sąlygoms taip, kad tai prieštarautų bendram interesui*
194. Valstybės pagalba turėtų būti skiriama tais atvejais, kai ja galima iš esmės pagerinti padėtį taip, kaip rinka pati to negali padaryti, t. y. kai pagalba yra reikalinga rinkos nepakankamumo, susijusio su atitinkamų plačiajuosčio ryšio paslaugų naudojimu, problemai spręsti. Pavyzdžiui, jei ryšio paslaugoms finansuoti skirtų kuponų schemomis nėra siekiama patenkinti galutinių naudotojų tinklo naudojimo poreikius (pavyzdžiui, jei kuponais netinkamai naudojamosi skatinant diegimą, o ne paklausą) arba jomis nesilaikoma technologinio neutralumo, tokios schemos nebūtų tinkama politikos priemonė. Tokiais atvejais pagalba kuponais neigiamai paveiktų prekybos sąlygas tokia apimtimi, kad tai prieštarautų bendram interesui ir todėl vargu ar gali būti laikoma suderinama su vidaus rinka.
195. Ryšio paslaugoms finansuoti skirti kuponai negali būti naudojami esamoms paslaugoms išlaikyti. Kuponai gali būti naudojami naujai paslaugai įsigyti arba pagerinti esamą paslaugą. Kai ryšio paslaugoms finansuoti skirti kuponai gali būti naudojami esamai užsakytai paslaugai pagerinti, valstybės narės turi įrodyti, kad kuponų schema nepagrįstai neiškraipo konkurencijos mažmeniniu ir didmeniniu lygmeniu, pavyzdžiui, kad dėl jos kai kurie operatoriai negaus neproporcingo pelno ir nepagrįstai nepakenks kitiems operatoriams.
196. Ryšio paslaugoms finansuoti skirti kuponai turi būti technologiniu požiūriu neutralūs. Galutiniams naudotojams turi būti suteikta galimybė įsigyti plačiajuosčio ryšio paslaugas iš bet kurio jas galinčio teikti teikėjo, nepriklausomai nuo paslaugos teikimo technologijos. Ryšio paslaugoms finansuoti skirtų kuponų schemomis turi būti užtikrintos vienodos sąlygos visiems galimiems paslaugų teikėjams ir galutiniams naudotojams turi būti pasiūlytas kuo platesnis paslaugų teikėjų pasirinkimas. Tuo tikslu valstybė narė privalo sukurti visų reikalavimus atitinkančių paslaugų teikėjų internetinį registrą arba įgyvendinti lygiavertį alternatyvų metodą, kuris užtikrintų valstybės intervencijos atvirumą, skaidrumą ir nediskriminacinį pobūdį. Galutiniai naudotojai turi turėti galimybę gauti tokią informaciją apie visas įmones, galinčias

¹¹⁸ Pagal nacionalines taisykles gali būti numatytos skirtingos įgyvendinimo priemonės. Pavyzdžiui, pagal ryšio paslaugoms finansuoti skirtų kuponų schemą gali būti numatyti mokėjimai tiesiogiai galutiniams naudotojams arba tiesiogiai galutinių naudotojų pasirinktam paslaugų teikėjui.

¹¹⁹ Žr. 2021 m. gruodžio 15 d. Komisijos sprendimą C(2021) 9549 *final*, byla SA.57496 (2021/N) – Italija – Plačiajuosčio ryšio kuponai MVĮ (OL C 33, 2022 I 21, p. 1).

teikti reikalavimus atitinkančias paslaugas. Visos įmonės, galinčios teikti reikalavimus atitinkančias paslaugas remiantis objektyviais ir skaidriais kriterijais (pavyzdžiui, gebėjimas tenkinti minimalius tokių paslaugų teikimo reikalavimus), turi turėti galimybę, paprašius, būti įtrauktos į internetinį registrą arba bet kurią kitą alternatyvią valstybės narės pasirinktą vietą. Registre (arba pasirinktoje alternatyvioje vietoje) taip pat gali būti pateikta papildomos informacijos, skirtos padėti galutiniams naudotojams, pvz., apie įvairių įmonių teikiamų paslaugų rūšis.

197. Siekiant kuo labiau sumažinti rinkos iškraipymus valstybės narės turi atlikti rinkos vertinimą ir nustatyti reikalavimus atitinkančius paslaugų teikėjus, kurie yra atitinkamoje vietovėje, ir surinkti informaciją, leidžiančią apskaičiuoti šių teikėjų užimamą rinkos dalį. Rinkos vertinimu turi būti nustatyta, ar pagal ryšio paslaugoms finansuoti skirtų kuponų schemą vieniems paslaugų teikėjams galėtų būti suteiktas neproporcingas pranašumas prieš kitus paslaugų teikėjus, tokiu būdu sustiprinant pirmųjų dominavimą (vietinėje) rinkoje. Rinkos vertinimu taip pat turi būti nustatytas faktinis poreikis įgyvendinti ryšio paslaugoms finansuoti skirtų kuponų schemą, palyginant padėtį intervencinėje (-ėse) vietovėje (-ėse) su padėtimi kitose valstybės narės ar Sąjungos vietovėse. Siekiant įvertinti kuponų schemą ir dėl jos priimti sprendimą, taip pat galima atsižvelgti į galutinių naudotojų naudojimosi ja tendencijas.
198. Valstybės narės privalo surengti viešas konsultacijas dėl pagrindinių schemos bruožų. Viešos konsultacijos turi trukti bent 30 dienų.
199. Kai plačiajuosčio ryšio paslaugų teikėjas yra vertikaliai integruotas ir jo mažmeninės rinkos dalis viršija 25 %, kad atitiktų reikalavimus jis atitinkamoje didmeninės prieigos rinkoje turi siūlyti didmeninės prieigos produktus, kurių pagrindu bet kuris prieigą gauti norintis subjektas galės teikti reikalavimus atitinkančias paslaugas atviromis, skaidriomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis. Didmeninės prieigos kaina turi būti nustatyta remiantis 5.2.4.4 skirsnyje nustatytais principais.
200. Siekiant apriboti neigiamą poveikį konkurencijai, ryšio paslaugoms finansuoti skirtų kuponų schemos trukmė iš esmės neturi viršyti 3 metų¹²⁰. Kuponų trukmė atskiriems galutiniams naudotojams negali viršyti 2 metų.
201. Be to, valstybės narės privalo laikytis 7 skirsnyje nustatytų skaidrumo, ataskaitų teikimo ir stebėsenos reikalavimų.

¹²⁰ Išimtinėmis aplinkybėmis, atsižvelgiant į Komisijos vertinimą, tinkamai pagrįstais atvejais ryšio paslaugoms finansuoti skirtos priemonės galiojimas gali būti pratęstas tinkamai pagrįstais atvejais, su sąlyga, kad ji nepagrįstai nepaveikia prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui.

7. SKAIDRUMAS, ATASKAITŲ TEIKIMAS, STEBĖSENA

7.1 Skaidrumas

202. Valstybės narės turi Komisijos tvarkomame Suteiktos valstybės pagalbos skaidrumo modulyje¹²¹ arba išsamioje valstybės pagalbos svetainėje paskelbti šią nacionalinio ar regioninio lygmens informaciją:
- a) visas sprendimo, patvirtinančio pagalbos schemą arba individualios pagalbos skyrimą ir jo įgyvendinimo nuostatas, tekstas arba nuoroda į jį;
 - b) informacija apie kiekvieną individualų pagalbos atvejį, kai pagalba viršija 100 000 EUR, kaip nurodyta II priede.
203. 202 punkto b papunktyje nurodyta informacija turi būti paskelbta per šešis mėnesius nuo pagalbos skyrimo dienos, o pagalbos mokesčių lengvatų forma atveju – per vienus metus nuo mokesčių deklaracijos pateikimo termino pabaigos¹²².
204. Valstybės narės sukuria savo išsamias valstybės pagalbos svetaines, kuriose skelbia 202 punkte nurodytą informaciją taip, kad ji būtų lengvai prieinama. Jei pagalba yra neteisėta, bet vėliau pripažinta suderinama, valstybės narės privalo informaciją paskelbti per šešis mėnesius nuo Komisijos sprendimo, kuriuo pagalba pripažįstama suderinama, priėmimo dienos.
205. Kad būtų galima užtikrinti valstybės pagalbos taisyklių vykdymą pagal Sutartį, informacija turi būti prieinama bent 10 metų nuo pagalbos suteikimo dienos. Informacija turi būti skelbiama nekomerciniu lentelinės duomenų skaičiuoklės formatu, kuris leidžia veiksmingai atlikti duomenų paiešką, juos gauti, atsisiųsti ir nesunkiai skelbti internete, pavyzdžiui, CSV arba XML formatu. Plačiau visuomenei turi būti suteikta prieiga prie svetainės be jokių apribojimų, įskaitant išankstinę naudotojų registraciją.
206. Komisija savo interneto svetainėje paskelbs nuorodą į 202 punkte nurodytą nacionalinę arba regioninę valstybės pagalbos svetainę.

7.2 Ataskaitų teikimas

207. Pagal Tarybos reglamentą (ES) 2015/1589¹²³ ir Komisijos reglamentą (EB) Nr. 794/2004¹²⁴ valstybės narės privalo teikti Komisijai metines ataskaitas apie kiekvieną pagal šias gaires patvirtintą pagalbos priemonę.

¹²¹ Vieša paieška valstybės pagalbos skaidrumo duomenų bazėje adresu <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=lt>

¹²² Jei nėra oficialaus reikalavimo teikti metinę deklaraciją, duomenų fiksavimo tikslais pagalbos suteikimo diena bus laikoma metų, už kuriuos buvo suteikta pagalba, gruodžio 31 d.

¹²³ 2015 m. liepos 13 d. Tarybos reglamentas (ES) 2015/1589, nustatantis išsamias Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio taikymo taisykles (OL L 248, 2015 9 24, p. 9).

¹²⁴ 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 794/2004, įgyvendinantis Tarybos reglamentą (ES) Nr. 2015/1589, nustatantį išsamias Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio taikymo taisykles (OL L 140, 2004 4 30, p. 1).

208. Be 207 punkte nurodytų metinių ataskaitų, valstybės narės kas dvejus metus Komisijai turi pateikti ataskaitą, kurioje būtų pagrindinė informacija apie pagal šias gaires patvirtintas pagalbos priemonės, kaip nurodyta III priede.

7.3 Stebėsena

209. Valstybės narės privalo vesti išsamią visų pagalbos priemonių apskaitą. Ši apskaita turi apimti visą informaciją, įrodančią, kad visos šiose gairėse nurodytos suderinamumo sąlygos yra išpildytos. Valstybės narės turi saugoti šiuos duomenis 10 metų nuo pagalbos skyrimo dienos ir Komisijos prašymu juos jai pateikti.

8. *EX POST* VERTINIMO PLANAS

210. Siekdama papildomai apriboti konkurencijos ir prekybos iškreipimą, Komisija gali reikalauti, kad schemoms būtų taikomas *ex post* vertinimas siekiant patikrinti: a) ar įgyvendintos prielaidos ir sąlygos, kuriomis remiantis buvo priimtas sprendimas dėl suderinamumo; b) pagalbos priemonės veiksmingumą atsižvelgiant į iš anksto nustatytus tikslus; c) pagalbos priemonės poveikį rinkoms ir konkurencijai, ir patvirtinti, kad pagalbos schemos taikymo metu konkurencija nebuvo iškreipyta jokiais būdais, kurie prieštarauja Sąjungos interesams¹²⁵.
211. *Ex post* vertinimo reikalavimas bus taikomas schemoms, kurių pagalbos biudžetas yra didelis arba kurios turi naujoviškų bruožų, arba kai numatomi reikšmingi rinkos, technologijų ar reguliavimo pokyčiai. Bet kuriuo atveju *ex post* vertinimas bus privalomas schemoms, kurių valstybės pagalbos biudžetas ar į apskaitą įtrauktos išlaidos bet kuriais metais viršija 150 mln. EUR arba 750 mln. EUR per visą schemų trukmę. Visą schemų trukmę sudaro bendra schemos ir prieš ją buvusios schemos, taikytos panašiu tikslu ir panašioje geografinėje vietovėje, galiojimo trukmę, pradedant nuo šių gairių paskelbimo. Atsižvelgiant į vertinimo tikslus ir siekiant, kad valstybėms narėms ir mažesnių pagalbos projektų atveju nebūtų nustatyta neproporcinga našta, *ex post* vertinimas reikalingas tik pagalbos schemoms, kurių bendra trukmė, pradedant nuo šių gairių paskelbimo, viršija trejus metus.
212. Reikalavimas atlikti *ex post* vertinimą gali būti netaikomas pagalbos schemoms, kurios taikomos iškart po schemų, kurių tikslas ir geografinė vietovė yra panašios, ir kurios buvo įvertintos, dėl kurių pagal Komisijos patvirtintą vertinimo planą parengta galutinė vertinimo ataskaita ir dėl kurių nebuvo jokių neigiamų išvadų. Schema, kurios galutinė vertinimo ataskaita neatitinka patvirtinto vertinimo plano, turi būti nedelsiant sustabdyta.
213. Atliekant vertinimą siekiama patikrinti, ar pasitvirtino schemos suderinamumą pagrindžiančios prielaidos ir ar laikomasi suderinamumo sąlygų, visų pirma patikrinti pagalbos priemonės būtinumą ir veiksmingumą, atsižvelgiant į jos bendruosius ir specialiuosius tikslus. Be to, atliekant vertinimą turėtų būti įvertintas schemos poveikis konkurencijai ir prekybai.
214. Pagalbos schemų, kurioms taikomas 211 punkte nustatytas reikalavimas atlikti vertinimą, atveju valstybės narės turi toliau nurodyta tvarka pateikti vertinimo plano

¹²⁵ Pavyzdžiui, žr. 2012 m. lapkričio 20 d. Komisijos sprendimą C(2012) 8223 *final*, byla SA.33671 (2012/N) – Jungtinė Karalystė – Plačiajuosčio ryšio užtikrinimas (OL C 16, 2013 I 19, p. 2).

projektą, kuris sudarys neatskiriama Komisijos atliekamo schemos vertinimo dalį. Apie planą turi būti pranešta:

- a) kartu su pagalbos schema, jei jos valstybės pagalbos biudžetas bet kuriais metais viršija 150 mln. EUR arba 750 mln. EUR per visą jos įgyvendinimo laikotarpį;
 - b) per 30 darbo dienų nuo bet kokio reikšmingo pakeitimo, dėl kurio schemos biudžetas padidėjo ir bet kuriais metais viršija 150 mln. EUR arba 750 mln. EUR per visą schemos įgyvendinimo laikotarpį;
 - c) schemų, kurioms netaikomas a arba b punktas, atveju, per 30 darbo dienų nuo pagal schemą patirtų bet kuriais metais 150 mln. EUR viršijančių išlaidų užregistravimo oficialiojoje apskaitoje.
215. Vertinimo plano projektas turi atitikti Komisijos nurodytus bendruosius metodinius principus¹²⁶. Valstybės narės turi paskelbti Komisijos patvirtintą vertinimo planą.
216. *Ex post* vertinimą turi atlikti nuo pagalbą teikiančios institucijos nepriklausantis ekspertas, remdamasis vertinimo planu. Turi būti parengta kiekvieno vertinimo bent viena tarpinė ir viena galutinė vertinimo ataskaita. Valstybės narės turi paskelbti abi ataskaitas.
217. Galutinė vertinimo ataskaita turi būti pateikta Komisijai likus pakankamai laiko tam, kad būtų galima įvertinti galimybę pratęsti pagalbos schemos galiojimą, tačiau ne vėliau nei likus 9 mėnesiams iki jos galiojimo pabaigos. Schemų, kurioms vertinimo reikalavimas taikomas per paskutinius dvejus jų įgyvendinimo metus, atveju tas laikotarpis gali būti sutrumpintas. Tikslus kiekvieno vertinimo mastas ir tvarka bus nustatyti sprendime, kuriuo tvirtinama pagalbos schema. Pranešime apie bet kokią paskesnę pagalbos priemonę, kuria siekiama panašaus tikslo, turi būti apibūdinta, kaip buvo atsižvelgta į vertinimo rezultatus.

9. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

218. Šiose gairėse nustatytus principus Komisija pradės taikyti kitą dieną po jų paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.
219. Komisija šiose gairėse nustatytus principus taikys pagalbai, apie kurią pranešta ir dėl kurios ji turi priimti sprendimą po šių gairių paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dienos, net jei apie pagalbą buvo pranešta iki tos dienos.
220. Pagal Komisijos pranešimą dėl taisyklių, taikomų vertinant neteisėtą valstybės pagalbą¹²⁷, nustatymo Komisija neteisėtai pagalbai taikys taisykles, galiojusias pagalbos suteikimo metu. Komisija atitinkamai taikys šiose gairėse nustatytus principus, jei neteisėta pagalba bus suteikta po šių gairių paskelbimo dienos.

¹²⁶ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Bendra valstybės pagalbos vertinimo metodika“, 2014 m. gegužės 28 d., SWD(2014) 179 *final*, arba jį pakeitę dokumentai.

¹²⁷ OL C 119, 2002 5 22, p. 22.

221. Vadovaudamasi Sutarties 108 straipsnio 1 dalimi, Komisija valstybėms narėms siūlo tokias tinkamas priemones:
- a) Valstybės narės turi per dvylika mėnesių nuo šių gairių paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dienos iš dalies pakeisti savo esamas pagalbos schemas taip, kad jos atitiktų šių gairių 7.1 skirsnį.
 - b) Valstybės narės turėtų per du mėnesius nuo šių gairių paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dienos pranešti apie savo aiškų besąlyginį pritarimą a punkte pasiūlytomis tinkamoms priemonėms (taip pat ir atitinkamiems pakeitimams). Nesulaukusi per du mėnesius atsakymo Komisija darys prielaidą, kad atitinkama valstybė narė su siūlomomis priemonėmis nesutinka.